

KENTSEL GELİŞME RAPORU

KENTGES Belediyeler Anketi
2013 - 2014

<http://www.kentges.gov.tr>

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	v
YÖNETİCİ ÖZETİ	vii
ANKETİN YÖNTEMİ	xii
EKSEN 1 MEKÂNSAL PLANLAMA	1
1. YEREL YÖNETİMLERİN TEKNİK VE MALİ KAPASİTESİ	1
1.1. Belediye Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırması	1
1.2. Belediye Türlerine Göre Toplam Teknik Personel Sayısı	2
1.3. Belediye Türlerine Göre Belediye Başına Düşen Teknik Personel Sayısı	2
1.4. Belediyelerdeki Teknik Personelin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı (%)	3
1.5. Belediye Türlerine Göre Teknik Personelin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı (%)	3
1.6. Belediye Türlerine Göre Kent Bilgi Sistemi Bulunma Oranı (%)	4
1.7. Büyükşehir Belediyelerinde Kırsal Alanlara İlişkin Çalışmalar Yürüten Bir Birim Bulunma Oranı (%)	5
1.8. Büyükşehir Belediyelerinde Veri Toplama ve İstatistik Üretme Konusunda Çalışmalar Yürüten Bir Birim Bulunma Oranı (%)	6
2. PLAN DURUMU	7
2.1. Üst Ölçekli Plan (ÇDP, İl ÇDP) Durumu	7
2.2. Belediye Türlerine Göre Onaylı Nazım İmar Planı Bulunma Oranları (%)	7
2.3. Belediye Türlerine Göre Onaylı Uygulama İmar Planı Bulunma Oranları (%)	8
2.4. Belediye Türlerine Göre Aktif Olarak Yürütülen 5 Yıllık İmar Programı Bulunma Oranları (%)	8
2.5. Belediye Türlerine Göre Uygulama İmar Planlarının Onay Tarihlerinin Durumu (%)	9
2.6. Belediyenin 08/09/2013 Tarihinden Sonra Hazırlanmış Yöre Özelliklerini Dikkate Alan İmar Yönetmeliği Çalışması Bulunma Oranı (%)	9
2.7. Belediyenin İmar Uygulamaları Kapsamında Uyguladığı Yöntemlerin Dağılımı (%)	10
EKSEN 2 KENTSEL DÖNÜŞÜM VE MEKÂN KALİTESİ	11
3. DÖNÜŞÜM, ARSA VE KONUT	11
3.1. Belediye Türlerine Göre Toplu Konut veya Dönüşüm Projesi Yapan Belediyelerin Oranı (%)	11
3.2. Belediye Türlerine Göre Farklı Kanunlara Göre Yürütülen Kentsel Dönüşüm Projelerinin Oranı (%)	12
3.3. Belediye Türlerine Göre Toplu Konut veya Dönüşüm Projesi İle Birlikte Sosyal Donatı Alanları Planlanma Oranı (%)	13

3.4.	Belediye Türlerine Göre Dönüşüm Projelerinde Tüm Tarafları İçeren Bir Komisyon Kurulma Oranı (%)	13
3.5.	Belediye Türlerine Göre Toplu Konut veya Dönüşüm Projelerinde Kente Olan Etkileri Analiz Edilerek Nazım İmar Plan Kararı Alınma Oranı (%)	13
4.	SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL ULAŞIM	14
4.1.	Büyükşehir Belediyelerinde Ulaşım Planı veya Ulaşım Ana Planı Bulunma Oranı (%)	14
4.2.	Büyükşehir Belediyelerinde Ev-İş Ortalama Yolculuk Süresi (Dk.)	15
4.3.	Belediye Türlerine Göre Yaya Bölgesi Uygulaması Bulunma Oranı (%)	16
4.4.	Büyükşehir Belediyelerinde Kent İçi Raylı Toplu Taşıma Sistemi Bulunma Oranı (%)	16
4.5.	Büyükşehir Belediyelerinde Biyogaz, Doğalgaz ve Elektrikle Çalışan Toplu Taşıma Aracı Bulunma Oranı (%)	17
4.6.	Büyükşehir Belediyelerinde Akıllı Ulaşım Sistemleri Kullanma Oranı (%)	18
4.7.	Büyükşehir Belediyelerinde Planla Ayrılmış ve Uygulamaya Alınmış Lojistik Merkezi veya Kentsel Depolama Alanları Bulunma Oranı (%)	19
4.8.	Büyükşehir Belediyesi Tarafından Kent Merkezi Trafik Uygulamaları İçin Alınan Özel Önlemler (%)	20
4.9.	Büyükşehir Belediyelerinde Engellilere Yönelik Donanımlı Toplu Taşıma Aracı Sayısı (10.000 Kişi Başına Düşen)	20
5.	KENTSEL ALTYAPI	22
5.1.	Büyükşehir Belediyelerinde Altyapı Ana Planı Bulunma Oranı (%)	22
5.2.	Büyükşehir Belediyelerinde SCADA Sistemi Kullanılma Oranı (%)	23
5.3.	Belediye Türlerine Göre Kanalizasyon Şebekesi Bulunma Oranı (%)	24
5.4.	Belediye Türlerine Göre İçme Suyu Şebekesi Bulunma Oranı (%)	25
5.5.	Belediye Türlerine Göre Atıkların Bertaraf ve/veya Geri Kazanımı Yöntemleri Oranı (%)	25
5.6.	Belediye Türlerine Göre Atıksu Arıtma Yöntemleri Oranı (%)	26
6.	AFET VE YERLEŞME RİSKLERİ	27
6.1.	Belediye Türlerine Göre İmar Planına Esas Olmak Üzere 1999 Yılından Sonra Yapılmış Jeolojik Etüt Veya Mikro Bölgeleme Etüdü Bulunma Oranı (%)	27
EKSEN 3 YAŞANABİLİR ÇEVRE VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA		29
7.	ÇEVRE DUYARLI YEŞİL ŞEHİRLER	29
7.1.	Büyükşehir Belediyelerinde Kişi Başına Düşen Aktif Yeşil Alan Miktarı (M ² /Kişi)	29
7.2.	Belediye Tahsisli Kent Ormanı Bulunma Oranı (%)	29
7.3.	Büyükşehir Belediyelerinde Ortalama Bisiklet Yolu Uzunluğu (Km)	30
7.4.	Mekânsal Planlama Çalışmaları Kapsamında Yörenin Su Kaynak Potansiyelleri ve Kentsel Su İhtiyacının Tespitine Yönelik Çalışma Yapan Belediyelerin Oranı (%)	30

7.5. Büyükşehir Belediyelerinde Kentsel Enerji İhtiyacının Yenilenebilir Kaynaklardan Karşılama Oranı (%)	31
7.6. Belediyenin Yenilenebilir Enerji Kaynakları Üzerine Araştırması Bulunma Oranı	31
EKSEN 4 SOSYAL BÜTÜNLEŞME	34
8. TOPLUMSAL DAYANIŞMA VE KENTSEL YOKSULLUK	34
8.1. Büyükşehir Belediyeleri Tarafından Açılan Aile Yaşam Merkezi, Spor ve Gençlik Merkezleri, Toplum Merkezi, Kadın Sığınma Evi, Yaygın Meslek Edindirme Eğitim Programları ve Kente Yeni Gelenlere Yönelik Yardım Masası Benzeri Uygulama Bulunma Durumu	34
8.2. Belediye İle İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik Şubesi İle Yürütülen Ortak Bir Çalışma Bulunma Oranı (%)	35
9. DEZAVANTAJLI GRUPLAR	36
9.1. Belediye Tarafından, Engelliler, Yaşlılar, Çocuklar, Gençler, Kadınlar gibi Farklı Toplum Kesimlerinin İhtiyaçları Dikkate Alınarak Tasarlanan Meydan, Sokak, Park gibi Kentsel Ortak Kullanım Alanları Düzenlenme Oranı (%)	36
9.2. Engelliler İçin Kamusal Alanlarda (Kaldırımlar, Yaya Geçitleri, Belediyeye Ait Binalar, Meydanlar, Duraklar Gibi) Düzenleme Yapılma Oranı (%)	37
10. KENT KİMLİĞİ, KENTLİLİK BİLİNCİ VE KATILIM	38
10.1. Türkiye Geneli Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıkları	38
10.2. Koruma, Uygulama ve Denetim Bürosu (KUDEB) Kurmuş Belediyeler	38
10.3. Belediye Tarafından Hazırlanmış ve Yayımlanmış Kent Rehberi Çalışması Bulunma Oranı	39
10.4. Belediye Tarafından Kent Kimliğine Yönelik Araştırma veya Proje Bulunma Oranı	40
10.5. Belediye Tarafından Fuar, Festival, Sergi ve Yarışma Gibi Sosyal ve Kültürel Etkinlikler Düzenlenme Oranı (%)	40
10.6. Kent Konseyi Bulunma Oranı	41
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	43

ÖNSÖZ

Ön hazırlık çalışmaları Nisan 2007’de başlatılan, “KENTGES Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010–2023)” Yüksek Planlama Kurulu kararı ile kabul edilmiş ve 4 Kasım 2010 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Yayınlandığı tarihten itibaren 13 ayrı merkezi kurum ve kuruluş ile yerel yönetimlerce uygulanmakta olan KENTGES, planlama, çevre duyarlı yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin; 2023 yılına kadar, merkezi ve yerel düzeyde, yaşam ve mekân kalitesini artırmaya yönelik olarak hazırlanmış, şehirleşme ve imar konularında yapılacak işleri belirleyen bir yol haritası niteliğindedir.

Kurumların “ortak uygulama sorumluluğundaki” bir strateji belgesi olan KENTGES; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın koordinasyonunda ilgili kamu kurumlarının üst düzey temsilcilerinden oluşan “İzleme ve Yönlendirme Kurulu” tarafından yürütülmekte ve izlenmektedir. Kurulun aldığı karar doğrultusunda 2011 yılından bu yana belediyelerin mevcut kurumsal kapasiteleri ile sorun alanlarının ortaya konulması ve KENTGES’in sonuçlarının izlenmesi için düzenli olarak Belediyeler Anketi düzenlenmektedir.

Gerek 2013 ve 2014 yıllarında yapılan belediyeler anketi gerekse kurumların yayınladığı güncel veriler ile hazırlanan “Kentsel Gelişme Raporu 2013, 2014”ün, belediyelerimizin teknik kapasitesi ve sürdürülebilir kentsel gelişmede bulunulan durum konularında ilgili tüm kesimlerin bilgilendirilmesi ile kentsel gelişme konularında yapılacak çalışmalara ve alınacak kararlara kaynak oluşturmasını temenni ederim.

Y. Erdal KAYAPINAR
Mekânsal Planlama Genel Müdürü

YÖNETİCİ ÖZETİ

KENTGES 2. İzleme Yönlendirme Kurulu toplantısında alınan karar doğrultusunda 2011, 2013 ve 2014 yıllarında KENTGES Belediyeler Anketi düzenlenmiştir. 2011 ve 2013 yıllarında tüzel kişilikleri devam eden 2950 adet belediyeyi kapsayan anket, 2014 yılında 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile sayıları 1396’ya inen tüm belediyelere uygulanmıştır. 2014 anketine katılım oranı %82,4 olarak gerçekleşmiştir. Detaylı katılım oranları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

	2013 Yılı Belediye Sayıları	2014 Yılı Belediye Sayıları	2013 Anketine Katılım Oranı	2014 Anketine Katılım Oranı
Büyükşehir Belediyeleri	16	30	%100	%93
Büyükşehir İlçe Belediyeleri	143	519	%90	%84
İl Belediyeleri	65	51	%83	%90
İlçe Belediyeleri	749	400	%79	%86
Belde Belediyeleri	1977	396	%64	%75
TOPLAM	2950	1396	%70	%82

Elektronik ortamda hazırlanan ve www.kentges.gov.tr adresinden yayınlanan anket kapsamında her belediyeye özel kullanıcı adı ve şifresi üretilmiş ve resmi yazı ile belediyelere ulaştırılmıştır. Ayrıca anket doldurulduktan sonra uzman ve yöneticinin onayları alınarak Bakanlığımıza resmi yazı ile ulaştırılmıştır.

Bu raporda, gerek kurumların ürettikleri veriler gerekse belediyeler anketleri sonuçları üzerinden 2011 yılından 2014 yılına kadar geçen sürede belediyelerin KENTGES eylemlerini ne oranda gerçekleştirdikleri ve hangi eylemlerde katkı ve desteğe ihtiyaçları olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Merkezi ve yerel pek çok kurum ve kuruluşun sorumluluğunda ilerlemekte olan KENTGES eylemlerinin gerçekleştirilmesi yönünde şimdiden büyük adımlar atıldığı görülmektedir. Ayrıca, 2014 yılında kurulan yeni büyükşehir belediyeleri ve azaltılan belediye sayıları sonucunda oluşan yeni durumu ortaya koymaya ve 6360 sayılı Kanun öncesi ve sonrası durum karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Çalışma KENTGES eksenleriyle uyumlu olarak dört eksende gruplanmıştır;

- Eksen 1 Mekânsal planlama
- Eksen 2 Kent kimliği, dönüşüm ve mekân kalitesi
- Eksen 3 Yaşanabilir çevre ve tabiat varlıklarını koruma
- Eksen 4 Sosyal bütünleşme

Bu eksenler altında belediyelerin teknik kapasitelerinin yanısıra KENTGES eylemlerinin sonuçlarının da izlenebileceği göstergeler belirlenmiştir. Bu göstergeleri tespit etmek üzere anket soruları oluşturulmuştur. Bu sorular evet-hayır, çoktan seçmeli ve veri girişi gerektiren nitelikte farklı soru tiplerinden oluşmuştur. Sorular belediyelerin türlerinin sorumluluk alanlarına göre farklılaşmıştır. Toplam 53 soru sorudan 49 adedi büyükşehir belediyelerine, 35 adedi büyükşehir ilçe, il ve ilçe belediyelerine, 20 adedi ise belde belediyelerine sorulmuştur.

Eksen 1 Mekânsal planlamada, öncelikle “yerel yönetimlerin teknik ve mali kapasitesi” ortaya konulmuştur. 2012 yılı sonunda yürürlüğe giren 6360 sayılı kanunla il nüfusu 750.000’in üzerinde olan

14 ilde büyükşehir belediyesi kurulmuş, böylelikle büyükşehir belediyesi sayısı 30'a yükselmiştir. Büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırı il ve ilçe mülki sınırı olarak belirlenerek büyükşehir belediyesi bulunan illerde il özel idareleri, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Yapılan düzenlemeler sonucunda 2014 yılı itibariyle ülkemizde toplam 1.396 belediye bulunmaktadır.

	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir İlçe Belediyesi	İl Belediyesi	İlçe Belediyesi	Belde Belediyesi	Toplam
2013	16	143	65	749	1.977	2.950
2014	30	519	51	400	396	1.396

KAYNAK: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 2013 Yılı Faaliyet Raporu (Haziran, 2014)

Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü istatistiklerine göre Türkiye'de 2013 yılında belediyelerin bütçe giderlerinin toplamı 59.964.440.000 TL olup bunun %15'i personel giderlerine ayrılmakta olduğu görülmektedir.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü verilerine göre 2013 yılı sonunda büyükşehir belediyelerinde çalışan toplam 38.970 personelin %18'si, büyükşehir ilçe belediyelerinde çalışan toplam 48.409 personelin %16'sı, il belediyelerinde çalışan toplam 25.760 personelin %12'si, ilçe belediyelerinde çalışan toplam 51.579 personelin %7'si ve belde belediyelerinde çalışan toplam 30.061 personelin %5'i teknik personeldir. Belediye başına düşen teknik personel sayısına bakıldığında Büyükşehir Belediyeleri 238 ile iyi bir orana sahipken İl Belediyelerinin 62,7 belde belediyelerinde ise 3,6 olduğu görülmektedir. Bu teknik personelin meslek gruplarına bakıldığında KENTGES Anketi sonucunda tüm belediyeler toplamında birinci sırada %23 ile inşaat mühendisi, %18 ile inşaat teknikeri istihdamı olduğu görülmektedir. Belediye türlerine göre bakıldığında ise %79 oranında mühendis, mimar ve şehir plancısı, %21 tekniker bulunurken, belde belediyelerinde %23 oranında mühendis, mimar ve şehir plancısı, %77 oranında tekniker bulunduğu görülmektedir.

Belediyelerin kent bilgi sistemlerinin bulunma durumuna bakıldığında büyükşehir belediyelerinin %54'ünde, il belediyelerinin %39'unda kent bilgi sistemi bulunmaktadır.

6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il bütününe genişletilmesi sonucunda büyükşehirlerde kırsal alana ve tarımsal faaliyetlere yönelik bir birim bulunma oranına bakıldığında 2014 yılı anket sonuçlarına göre ankete katılan büyükşehir belediyelerinin %72'sinde söz konusu çalışmalarını yürüten bir birim bulunmakta olduğu görülmektedir.

Büyükşehir belediyelerinde veri toplama ve istatistik üretme konusunda çalışmalar yürüten bir birim bulunup bulunmadığı sorusuna verilen cevaplara göre Büyükşehir Belediyelerinin %60'ında söz konusu birimin bulunmakta olduğu görülmektedir.

Bu eksende ayrıca belediyelerin "**mekânsal plan durumu**" da ortaya konulmaktadır. 3194 sayılı İmar Kanunu'nda imar planlarının eğer mevcut ise bölge planları ve çevre düzeni planlarına uygun olarak hazırlanması gerektiği ifade edilmektedir. KENTGES'de pek çok eylemle imar planlarının üst ölçekli planlarla uyumlu olarak hazırlanması, buna bağlı olarak da 5 yıllık imar programlarının hazırlanarak imar planının uygulanması teşvik edilmektedir.

Ülkemizin %97'sinin Çevre Düzeni Planları (ÇDP) tamamlanmış olmakla beraber il düzeyinde onaylanan ya da hazırlanmakta olan ÇDP'ler de bulunmaktadır. İl düzeyindeki ÇDP'lerin durumuna bakıldığında, 2014 yılı itibariyle 9 adet büyükşehir belediyesinde ve 8 adet ilde onaylı ÇDP bulunmakta, 10 adet

büyükşehir belediyesinde ÇDP hazırlanmakta olup, 11 adet büyükşehir belediyesinde ise il düzeyinde ÇDP hazırlanmasına ilişkin bir çalışma bulunmamaktadır.

KENTGES 2014 Belediyeler Anketi sonucunda Büyükşehir Belediyelerinin %89'unda, İl Belediyelerinin %93'ünde ve İlçe Belediyelerinin %67'sinde, nazım imar planı olduğu görülmektedir. Uygulama imar planı durumu ise; Büyükşehir İlçe Belediyelerinin %96'sında, İl Belediyelerinin %100'ünde, İlçe Belediyelerinin %96'sında, Belde Belediyelerinin ise %90'ında uygulama imar planı olduğu tespit edilmiştir. 5 yıllık imar programının ise belediyelerin yarıya yakınında bulunduğu görülmektedir. Yöre özelliklerini dikkate alan İmar Yönetmeliği çalışmasının ise büyükşehir belediyelerinin %41'inde bulunduğu görülmektedir.

Eksen 2 Kentsel dönüşüm ve mekân kalitesinde, öncelikle **“Dönüşüm, arsa ve konut”** konularındaki durum ortaya konulmuştur. KENTGES'de dönüşüm, arsa ve konut başlığı altında yer alan eylemler ile dönüşüm projeleri hazırlanırken katılımın sağlanması ve bu projelerin kente etkilerine yönelik fizibilite çalışmaları yapılması teşvik edilmektedir. 2014 yılı anket sonuçlarına göre büyükşehir belediyelerinin %63'ünün toplu konut veya kentsel dönüşüm faaliyetlerinde buldukları tespit edilmiştir. Yine anket sonuçlarına göre kentsel dönüşüm çalışmalarını ağırlıklı olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre yürütmekle beraber, 6306 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle beraber kentsel dönüşüm uygulamaları ağırlıklı olarak bu kanun kapsamında yürütülmeye başlamıştır.

Bu ekseninde **“Sürdürülebilir kentsel ulaşım”** hedefi kapsamında yer alan eylemlerin izlenebilmesi için göstergeler oluşturulmuştur. 2011 yılındaki KENTGES Belediyeler Anketine göre ulaşım planı hazırlama oranı büyükşehirlerde %80 iken 2013 anketine göre %88'e çıkmıştır. 2014 yılında ise yeni büyükşehir belediyelerinin çoğunda bulunmaması nedeniyle bu oran %60'a düşmüştür. Büyükşehir Belediyelerinin beyanlarına göre 2011 yılından 2013 yılına ev-iş ortalama yolculuk süresi 30,6 dakikadan 30,3 dakikaya, 2014 yılında ise bu oran 24,3 dakikaya düşmüştür. Dünya ortalamasının 40 dakika olduğu düşünülürse Türkiye bu konuda iyi durumdadır. Büyükşehir Belediyelerine sorulan kent içi raylı toplu taşıma bulunma sorusuna verilen cevaplar sonucunda ankete katılan belediyeler arasında 2011 yılından 2013 yılına %73'den %81'e artış olduğu görülmektedir. 2014 yılı verilerine göre ise bu oran %44'e gerilemiştir. Belediyelerin beyanlarına göre raylı toplu taşıma sistemi uzunluğu açısından en geniş alana hizmet veren belediye 188 km ile İstanbul'dur. Büyükşehir belediyelerinin %12'sinde akıllı ulaşım sistemleri uygulamalarının hiç kullanılmadığı bildirilmiştir. Bu uygulamalar arasında en yaygın olarak kullanılan uygulama toplu taşımada elektronik kartla ödeme sistemleridir. Büyükşehir belediyelerine planla ayrılmış ve uygulamaya alınmış lojistik merkez bulunup bulunmadığı sorulmuş, ancak soruyu cevaplayan 25 belediyeden sadece 9 adedi bu soruya olumlu cevap vermiştir. Engellilere yönelik donanımlı toplu taşıma aracı sayısı sorulan büyükşehir belediyelerinin beyanlarına göre 2011 yılında 10 bin kişi başına düşen bu nitelikteki araç sayısı ortalama 0,75 iken, 2013 yılında bu sayı 1,75, 2014 yılında ise yeni kurulan büyükşehir belediyelerinin ortalamalarının düşük olmasına rağmen 1,80 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı ekseninde yer alan **“Kentsel altyapı”** hedefi kapsamında sonuçlar incelendiğinde, kentsel altyapı planı bulunan belediyelerin oranı 2011 yılında %50'den 2013 yılında %87'ye yükselirken, 2014 yılında bu oran yeni kurulan büyükşehir belediyeleri nedeniyle %56'ya kadar düşmüştür. SCADA sistemlerinin kullanılması oranında da benzer bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Kanalizasyon şebekesi bulunma oranına bakıldığında 2014 itibarıyla büyükşehir ve il belediyelerinin tamamında, ilçe belediyelerinin tamamına yakınında hizmet verildiği, belde belediyelerinde ise bu oranın önceki yıllara göre artış göstererek %84 olduğu görülmektedir. Belediyelerin tamamına yakınında ise içme suyu şebekesi

bulunmaktadır. Tüm belediyelere atık bertaraf yöntemleri ve atıksu arıtma yöntemleri sorulmuştur. Atık konusunda belediyelerin en çok kullandığı bertaraf yöntemi vahşi depolama ve düzenli depolamadır. Geri dönüşüm yapan belediyelerin oranı ise sadece %14'tür. Atıksu konusunda ise belediyelerde ağırlıklı arıtmadan deşarj yöntemi kullanıldığı ortaya çıkmaktadır.

Eksen 2'de yer alan son hedef olan **"Afet ve yerleşme riskleri"**ne ilişkin alınan sonuçlara göre, 2013 yılında ankete katılan büyükşehir belediyelerince jeolojik-jeoteknik etüt raporlarının bulunduğu görülmekte ancak yeni büyükşehir olan illerde bu etütlerin yapılma oranı düşük olduğundan 2014 yılında bu oranın %86'ya düştüğü görülmektedir. Diğer belediyelerde ise bu oranların düşük olduğu görülmektedir.

Eksen 3 Yaşanabilir Çevre Ve Tabiat Varlıklarını Koruma başlığı altında, **"Çevre Duyarlı Yeşil Şehirler"** çerçevesindeki durum ortaya konulmuştur. 2014 yılı Haziran ayında yayınlanan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nde kişi başına düşen sosyal, açık ve yeşil alan miktarı 10 m²/kişi olarak düzenlenmiştir. Sadece Büyükşehir Belediyelerine sorulan bu soru sonucunda ankete katılan büyükşehir belediyeleri arasında 2011 yılından 2013 yılına 5m²'den 6,2 m²'ye artış olduğu görülmektedir. 2014 yılında bu oranda bir değişiklik gerçekleşmemiştir. Belediyeye tahsisli kent ormanı ise büyükşehir ve il belediyelerinin sadece yarısında bulunmaktadır. Sadece büyükşehir belediyelerine sorulan bisiklet yolu uzunlukları değerlendirilirken eski ve yeni büyükşehir belediyeleri farklı değerlendirilmiştir. Buna göre 2011 yılından 2013 yılına kadar ortalama 25 km'den 57 km'ye önemli bir artış görülmekteyken 2014 yılında bu sayı yeni kurulan büyükşehirlerin bir kısmında hiç bisiklet yolu bulunmaması nedeniyle 29 km olarak ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada yine bu başlık altında yer alan 2014 yılı itibariyle büyükşehir belediyelerinin %75'inde mekânsal planlama çalışmaları kapsamında yörenin su kaynak potansiyelleri ve kentsel su ihtiyacının tespitine yönelik çalışma yapıldığı görülmüştür. İl belediyelerinde bu oran %84'e yükselmiştir. Yeşil şehirler hedefi çerçevesinde belediyelere yenilenebilir enerji kaynakları üzerine araştırma yapıp yapılmadığı ve büyükşehir belediyelerine kentsel enerji ihtiyaçlarının ne kadarının yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılandığı sorulmuştur. Belediyelerin beyanlarına göre belediyelerin %61'inde bu konuda hiçbir araştırma yapılmadığı ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırmaların önemli bir kısmını ise güneş enerjisi araştırmaları oluşturmaktadır. Büyükşehir Belediyelerinde kentsel enerji ihtiyacının yenilenebilir kaynaklardan karşılanma oranı 2011 yılında ortalama %1, 2013 yılında %4 olarak bildirilmişken Türkiye genelindeki artışa paralel şekilde 2014 yılında %4,7 olarak bildirilmiştir.

Eksen 4 Sosyal Bütünleşme'de, öncelikle **"Toplumsal Dayanışma ve Kentsel Yoksulluk"** konularındaki durum ortaya konulmuştur. 2014 Belediyeler Anketine yanıt veren 25 büyükşehir belediyesi arasından en çok toplumsal dayanışma ve sosyal yardım amaçlı faaliyetlerde bulunan iller Ankara ve İstanbul olup onları sırasıyla Tekirdağ, Konya, Antalya, Manisa ve Trabzon takip etmektedir. Soruya cevap veren 25 büyükşehir belediyesinin 18'inde yaygın meslek edindirme eğitim programları düzenlendiği bildirilmiştir. Büyük bir kısmında gençlik merkezi, kadın sığınma evi ve yaşlı bakım evi gibi uygulamalar da bulunmaktadır. Ancak, kente yeni gelenlere yönelik yardım masası uygulaması ve toplum merkezi bulunma oranı oldukça düşüktür. KENTGES'de yer alan belediye zabıta birimleri ile polis teşkilatı ve ilgili diğer birimler arasında toplumsal güvenliği sağlamaya yönelik çalışmalar yapılması eylemine ilişkin soruya 2014 yılında cevap veren 25 büyükşehir belediyesinin 13'ünde bu çalışma yürütülmektedir.

Aynı eksen de yer alan **"Dezavantajlı gruplar"**a yönelik olarak belediyelere, farklı toplum kesimlerinin ihtiyaçları dikkate alınarak tasarlanan kentsel ortak kullanım alanı düzenlemeleri olup olmadığı

sorulmuştur. Belediyelerin beyanına göre tüm belediyelerin yaklaşık olarak yarısında bu tür bir düzenleme olduğu bildirilmiştir. Bu oran büyükşehir belediyelerinde %81'e ulaşmıştır. Kamusal alanlarda engellilere yönelik olarak düzenleme yapılıp yapılmadığına yönelik sorulara verilen olumlu cevapların 2011 yılından 2013 yılına artış gösterdiği görülmektedir. 2014 yılı verileri incelendiğinde büyükşehir belediyeleri haricinde engelliler için bu düzenlemeleri yapan belediyelerin oranında bir düşüş olduğu görülmektedir.

Bu ekseninde "**Kent Kimliği, Kentlilik Bilinci ve Katılım**" konusu irdelendiğinde, yapılan pek çok çalışma olduğu görülmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüne "Taşınmaz Ulusal Envanter Sistemi" (TUES) Projesi yürütülmektedir. Projenin 2015 yılı sonunda bitirilmesi hedeflenmektedir. İl Özel İdareleri, Büyükşehir Belediyeleri ve Bakanlıkça izin verilen diğer belediyeler bünyesinde, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek, denetimlerini yapmak üzere koruma, uygulama ve denetim büroları (KUDEB) kurulmuştur. Şuanda 33 adet belediyede KUDEB faaliyeti sürmektedir. Kentin değerlerini ortaya koymaya, bunları genişletmeye ve tanıtmaya yönelik kent rehberlerinin daha çok büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri tarafından yerine getirildiği anlaşılmaktadır. İlçe ve belde belediyelerinde kent rehberleri yayımlanma oranları oldukça düşüktür. Kent kimliğine yönelik araştırma yapılıp yapılmadığı sorulduğunda 2014 anket verilerine göre büyükşehir belediyelerinin üçte ikisinde bu araştırmalar yapılırken diğer belediyelerde bu konudaki çalışmaların düşük oranlarda gerçekleştirildiği görülmüştür. Kentlilik bilincini artırmak için belediyeler tarafından düzenlenen fuar, festival, sergi ve yarışma gibi sosyal ve kültürel etkinliklerin oranının, büyükşehir belediyelerinin tamamına yakınında düzenlendiği görülmektedir. Kentte yaşayanların, kente ilişkin kararlarda söz hakkına sahip olmasına yönelik olarak kurulan kent konseylerinin bulunma oranları irdelendiğinde büyükşehir ve il belediyelerinde büyük oranda buldukları görülmektedir.

Sonuç olarak, belediyelerden yüksek oranlarda katılım sağlanan 2013 ve 2014 KENTGES Belediyeler Anketleri, 2011 yılında yapılan Belediyeler Anketi ile karşılaştırma olanağı sunduğundan ve 6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile yerel yönetimler sisteminde yapılan değişiklikler öncesi ve sonrasındaki durumun da ortaya konulması açısından önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Genel olarak bakıldığında 2011 yılından 2013 yılına kadar geçen 2 yıllık sürede belediyelerin kabul edilebilir oranlarda gelişme kaydettikleri söylenebilmektedir. Ancak 2014 verilerine bakıldığında tüm belediye türlerinde ortalama değerlerin düştüğü görülmektedir. Bu sonuçlar, 6360 sayılı Yasa ile yeni kurulan büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir ilçe belediyelerinin idari ve teknik kapasite açısından yeterli düzeyde olmadıklarını göstermektedir.

Belediye türleri arasında genel bir karşılaştırma yapıldığında ise büyükşehir belediyeleri ile diğer belediyeler arasında gerek idari gerekse teknik kapasite açısından büyük bir fark olduğu görülmektedir. Bütçe ve personel olanaklarının yanısıra, diğer belediyelere oranla büyükşehir belediyelerinin uygulama kapasitesinin önemli oranda yüksek olduğu görülmektedir. Kentsel hizmetlerin daha etkin ve verimli sunulmasını temin etmek açısından il, ilçe ve belde belediyelerinin kapasitelerinin artırılması gerekmektedir. Ayrıca anket sonuçlarından anlaşıldığı üzere, belediyelerde envanter, veri üretimi ve istatistik çalışmalarını koordine etmek üzere bir yapılanmaya gidilmesi ve kent bilgi sistemlerinin veri üretme konusunda etkin hale getirilmesi önemli görülmektedir.

ANKETİN YÖNTEMİ

AMAÇ

KENTGES 2. İzleme Yönlendirme Kurulu toplantısında alınan karar doğrultusunda, belediyelerin KENTGES eylemlerini ne oranda gerçekleştirdikleri, kentsel hizmet sağlamadaki durumları ve hangi konularda katkı ve desteğe ihtiyaçları olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

HEDEF KİTLE

Tüm Belediyeler hedef kitle olarak belirlenmiştir. 2013 yılında tüzel kişiliği devam eden 2950 belediye, 2014 yılında ise 6360 sayılı Yasa uyarınca sayıları 1396'ya inen tüm belediyeler anketin hedef kitesidir.

	2013 Yılı Belediye Sayıları	2014 Yılı Belediye Sayıları
Büyükşehir Belediyeleri	16	30
Büyükşehir İlçe Belediyeleri	143	519
İl Belediyeleri	65	51
İlçe Belediyeleri	749	400
Belde Belediyeleri	1977	396
TOPLAM	2950	1396

ÖN İNCELEME/LİTERATÜR TARAMASI

Bakanlık tarafından 2007 yılında tamamlanan ve 2010 ve 2011 yıllarında pilot uygulamaları yapılan Kentsel Göstergeler Kılavuzu en temel kaynak olarak ele alınmıştır. Ayrıca İçişleri Bakanlığınca 2002 yılında yürütülen Belediyelerde Performans Ölçümü (BEPER) Projesi incelenmiş, yine aynı Bakanlıkça halen yürütülmekte olan Yere Bilgi Projesi de dikkate alınmıştır. Uluslararası kaynaklar olarak ise temel olarak Avrupa Birliğince ortaya konulan Kentsel İzleme (Urban Audit) çalışması dikkate alınmıştır. Bunlara ek olarak çeşitli uluslararası kuruluşlar (Birleşmiş Milletler, OECD, vb.) tarafından ortaya konulan göstergeler ve endeksler de incelenmiştir.

GÖSTERGE/DEĞİŞKENLERİN BELİRLENMESİ:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve Vilâyetler Hizmet Birliği ile beraber bir alt çalışma grubu oluşturularak Belediyelerin türlerine göre yetki alanları kapsamında ölçülmek istenen değişkenler ve göstergeler belirlenmiştir.

Anket çalışması KENTGES eksenleriyle uyumlu olarak dört eksenle gruplanmıştır. Bu eksenler altında belediyelerin teknik kapasitelerinin yanı sıra KENTGES eylemlerinin sonuçlarının da izlenebileceği göstergeler belirlenmiştir.

2014 yılında Belediyelerle yapılan görüşmeler doğrultusunda değişkenler ve göstergeler yeniden gözden geçirilmiştir.

SORU KÂĞIDININ HAZIRLANMASI:

Bakanlığımızca, “www.kentges.gov.tr” adresinden girilebilecek şekilde internet tabanlı bir yazılım geliştirilmiş, sorular yazılıma girilmiş ve anketler yönetilmiştir. Anket uygulaması için her bir belediyeye özel kullanıcı adı ve şifresi tanımlanmış ve resmi yazı ile belediyelere ulaştırılmıştır.

Anketin başında anketi dolduracak uzman ve yönetici bilgilerinin alınması suretiyle belediyelerin ankete başlamaları sağlanmış ve anket doldurulduktan sonra bir çıktısı uzman ve yöneticinin onayları alınarak resmi olarak Bakanlığımıza ulaştırılmıştır.

Göstergelerin hesaplanabilmesi için gerekli sorular oluşturulmuş, soru açıklamaları girilerek hatalı veri girişinin önlenmesi amacıyla varsa sınır değerler belirlenmiş ve kontrol mekanizması kullanılmıştır. Sorular belediyelerin türlerinin sorumluluk alanlarına göre farklılaşmıştır. 2014 yılı anketinde toplam 53 sorudan 49 adedi büyükşehir belediyelerine, 35 adedi il, ilçe ve büyükşehir ilçe belediyelerine, 20 adedi ise belde belediyelerine sorulmuştur.

Ankete verilecek cevapların doğruluğunu artırmak, anket cevaplama oranını artırmak ve cevaplama süresini kısaltmak amacıyla soruların büyük bir kısmı evet-hayır ve çoktan seçmeli olarak hazırlanmıştır. Sayısal veri girişi gerektiren nitelikteki soruların çoğunluğu büyükşehir belediyelerine sorulmuştur. 2014 yılı anket sorularının türlerine göre dağılımı;

	Evet-Hayır	Çoktan seçmeli	Veri girişi	TOPLAM
Büyükşehir Belediyeleri	29	8	12	49
Büyükşehir İlçe Belediyeleri	22	5	8	35
İl Belediyeleri	22	5	8	35
İlçe Belediyeleri	22	5	8	35
Belde Belediyeleri	9	3	8	20
Tüm sorular	30	10	13	53

KATILIM DURUMU:

2011, 2013 ve 2014 yılı anketlerine belediyelerin katılım oranları aşağıdaki tabloda verilmektedir. 2013 anketinin diğer anketlere göre düşük oranda çıkması 6360 sayılı Yasa ile tüzel kişiliği kalkacak olan belde belediyelerinin anketi cevaplamak konusunda isteksiz davranmaları olarak görülmektedir. Ankete giriş yapmayan belediyeler telefonla aranarak, katılım düzeyinin artırılması sağlanmıştır. Yine katılım oranlarının artırılması amacıyla İçişleri Bakanlığınca genelge yayınlanması sağlanmıştır.

	2013 Yılı Belediye Sayıları	2014 Yılı Belediye Sayıları	2011 Anketine Katılım Oranı	2013 Anketine Katılım Oranı	2014 Anketine Katılım Oranı
Büyükşehir Belediyeleri	16	30	%82	%100	%93
Büyükşehir İlçe Bel	143	519	%78	%90	%84
İl Belediyeleri	65	51	%84	%83	%90
İlçe Belediyeleri	749	400	%78	%79	%86
Belde Belediyeleri	1977	396	%70	%64	%75
TOPLAM	2950	1396	%80	%70	%82

TEST VE PİLOT ANKET ÇALIŞMALARI:

İlk etapta kurum içerisinde teknik personele anket uygulanmış, anlaşılabilirliği, dili, içeriği test edilmiştir. Daha sonra her belediye türünden pilot belediyeler seçilip, teknik personelinden anketi doldurması talep edilmiştir. Süreçte tespit edilen konular ankete yansıtılmıştır.

Ayrıca 2011 Anketinde ortaya çıkan sorunlar ve belediyeler tarafından iletilen öneriler dikkate alınarak 2013 ve 2014 yılı anketleri yeniden düzenlenmiştir.

ANKETİN UYGULANMASI:

Anket www.kentges.gov.tr adresi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Sistem üzerinden anlık olarak ankete katılım durumu takip edilmiştir.

Belediyelerle devamlı telefon irtibatı kurularak, ankete katılanların bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi sağlanmıştır. Bildirilen hatalar giderilmiş, kapatılan anketler açılarak, yanlış girildiği bildirilen verilerin düzeltilmesi sağlanmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ VE VERİ KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:

Bakanlığımıza ulaşan her anket formu ıslak imzalı olan ve veri tabanındaki veri ile kontrol edildikten sonra değerlendirilmeye alınmıştır.

Anket sonuçları internet veri tabanından “csv” formatında indirilmiş, Excel programı kullanılarak düzenlenmiştir. Her bir soru için veriler ayrıştırılarak belediye türlerine göre analiz edilmiş, tablo, grafik ve harita haline getirilerek raporlanmıştır.

Anket çalışması belediyelerin beyanına dayandığından hatalı veri girilmesi olasılığını en aza indirmek için anket cevaplarındaki veriler önceki cevaplarla, ayrıca resmi kurumların verileri ve raporları ile karşılaştırılmıştır.

Dikkat çekecek düzeyde farklı cevaplar ile ilgili olarak belediyesinden teyit alınmıştır. Teyit alınamayan bazı veriler anket değerlendirmesi dışında tutulmuştur.

TANIM VE KAVRAMLAR

Teknik ve uzman personel: Belediyede kadrolu, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışan (iştiraklerde istihdam edilen teknik elemanlar hariç) şehir plancısı, mimar, inşaat mühendisi, harita mühendisi, makine mühendisi, jeoloji-jeofizik mühendisi, harita teknikeri, inşaat teknikeri, sosyolog, ekonomist ve istatistikçidir.

Hizmet alımı: Belediye tarafından yapılacak işlerin ihale ile gerçek veya tüzel kişilere veya bunların oluşturdukları ortak girişimlere yaptırılmasıdır.

Büyükşehir Belediyelerinde Kırsal alanlar: 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu ile tüzel kişiliğini kaybederek mahalleye dönüşen köyleri kapsayan alanlardır.

Kent bilgi sistemi: Kentin ekonomik, sosyal, kültürel, idari ve diğer hizmetlerinin en iyi şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacı ile kente ait verilerin toplanarak uygun yazılım ve donanımlarla veritabanına aktarılması, veriler arasındaki ilişkilerin kurulması ve yönetilmesi için oluşturulan bir coğrafi bilgi sistemi uygulamasıdır.

Sosyal donatı alanları: Birey ve toplumun kültürel, sosyal ve rekreatif ihtiyaçlarının karşılanması ve sağlıklı bir çevre ile yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik olarak yapılan eğitim, sağlık, dini, kültürel ve idari tesisler, açık ve kapalı spor tesisleri ile açık ve yeşil alanlardır.

Ulaşım ana planı: Şehrin mekânsal, sosyal ve ekonomik özelliklerine göre ulaşım ihtiyaç ve talepleri ile sürdürülebilir gelişmeyi dikkate alarak; şehir ve yakın çevresinin ulaşım sistemini, ulaşım ağını, standart ve kapasiteleri ile ulaşımın türlere dağılımını, kara, deniz ve hava ulaşımı ve bu ulaşım türlerinin birbirleriyle entegrasyonu, bu türlere ait transfer noktalarını, depolama ve aktarma merkezlerini, ticari yük koridorlarını ve toplu taşıma güzergâhları ile gerektiğinde otopark, bisiklet ve yaya yolları, erişilebilirlik ve trafik konularında gereken ayrıntıları belirleyen, toplu taşımaya ağırlık veren ve öncelikli kılan, kısa ve uzun dönemde ulaşım türlerine ait sorunlara çözüm önerilerini ortaya koyan, gerektiğinde şehrin üst ve alt kademe planları ile eşgüdümlü olarak hazırlanabilen plandır.

Lojistik merkezi: Lojistik ve taşımacılık şirketleri ve ile ilgili resmi kurumların içinde yer aldığı, her türlü ulaştırma moduna (karayolu, demiryolu, havayolu, denizyolu vb.) etkin bağlantıları olan, depolama, bakım-onarım, yükleme-boşaltma, elleçleme, tartı, yükleri bölme, birleştirme, paketleme v.b. faaliyetlerini gerçekleştirme imkânları olan ve taşıma modları arasında düşük maliyetli, hızlı, güvenli, aktarma alan ve donanımlarına sahip bölgelerdir.

Toplu taşıma: Belediye ve halk otobüsleri ile kent içi ulaşımında kullanılan minibüs/dolmuşlar, banliyö trenleri, metro, hafif metro, tramvaylar, kent içi ulaşımında kullanılan şehir hatları deniz otobüsü vs.dir.

Ev-iş yolculuk süresi: Kişinin ikamet ettiği yer ile çalıştığı yer arasında toplu taşıma ile geçirdiği süredir.

SCADA: Özellikle altyapı uygulamalarında kullanılan CBS tabanlı bir sistemdir.

Geri dönüşüm tesisi: Evsel atıklar için toplama, taşıma, aktarma, geri kazanım (kompost, yakma) ve bertarafın yapıldığı tesislerdir.

Gelişmiş arıtma: Biyolojik veya kimyasal arıtmadan sonra su kalitesini artırmak ve diğer yöntemlerle arıtmanın mümkün olmadığı bazı kirletici maddelerin (azot, fosfor gibi) giderilmesini sağlamak için yapılan arıtma işlemleridir (aktif karbon, elektrodializ vb).

Mevcut açık ve yeşil alan: Fiziki olarak gerçekleşmiş park, çocuk bahçesi, oyun alanı, meydan ve rekreasyon alanı (botanik parkı, hayvanat bahçesi, mesire yeri)'dir.

Bisiklet yolu: Özel bisiklet yolu (işaretleme, sınır belirleme, vs) ve sinyalizasyon gibi önlem alınmış ve kent içi ulaşımında kullanılan bisiklet yollarıdır.

Yaya bölgesi: Yaya kullanımına ayrılmış ve trafikten tamamen veya belli zamanlar için arındırılmış bölgelerdir.

Kent ormanı: Ormanların öncelikle sağlık, spor, estetik, kültürel ve sosyal fonksiyonlarını halkın hizmetine sunmak, aynı zamanda yurdun güzelliğine katkı sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkân vermek ve teknik ormancılık faaliyetleri ile flora ve faunanın da tanıtılarak, özellikle çocuklar ve gençlere orman sevgisi ve bilincinin aşılması amacıyla izcilik, doğa yürüyüşü, bisiklet, binicilik ve benzeri etkinlikler ile kır lokantası, kır kahvesi, kültür evleri, yöresel ürün sergi ve satış yeri, amfi tiyatro, çeşitli mini spor alanları ve diğer rekreasyonel yapı ve tesisleri ihtiva eden yerlerdir.

Yenilenebilir enerji kaynakları: Sürekli devam eden doğal süreçlerdeki var olan enerji akışından elde edilen enerjidir (Bu kaynaklar güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, jeotermal enerji, hidrolik enerjisi, biyokütle enerjisi ve hidrojen enerjisi olarak sıralanabilir).

Kent rehberi: Kentin belli başlı yerlerini gösteren haritalı, açıklamalı kılavuzdur.

Kent kimliği: Kentin imajını etkileyen; her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşıyan; fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik, tarihsel ve biçimsel faktörlerle şekillenen; kentliler ve onların yaşam biçiminin oluşturduğu; sürekli gelişen ve sürdürülebilir şehir kavramını yaşatan; geçmişten geleceğe uzanan sürecin ortaya çıkarttığı anlam bütünüdür.

Kent Konseyi: Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarıdır.

EKSEN 1 MEKÂNSAL PLANLAMA

1. YEREL YÖNETİMLERİN TEKNİK VE MALİ KAPASİTESİ

KENTGES'de yerel yönetimlerin teknik ve hizmet kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik pek çok eylem bulunmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle gerek KENTGES anketi gerekse İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan veriler vasıtasıyla belediyelerin mevcut kapasitelerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

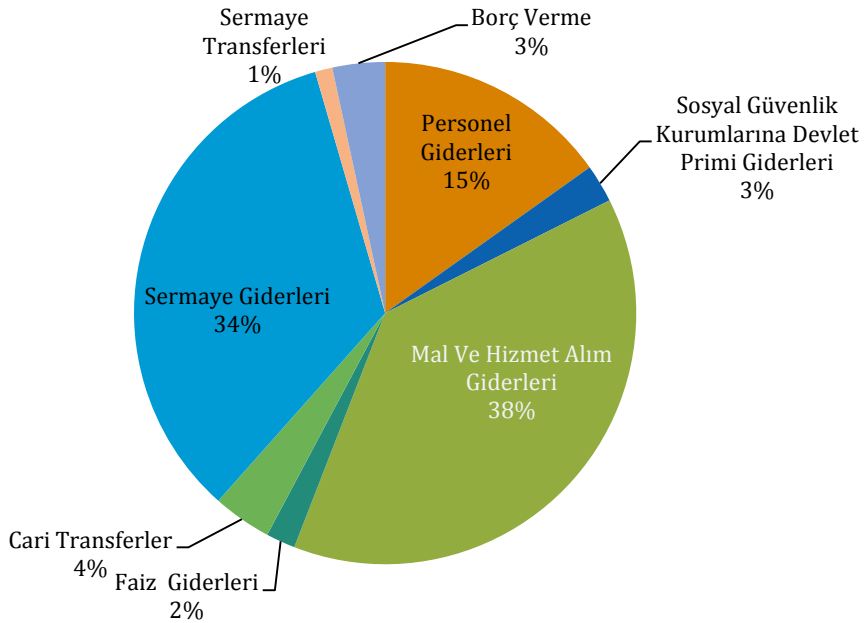
2012 yılı sonunda yürürlüğe giren 6360 sayılı kanunla il nüfusu 750.000'in üzerinde olan 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulmuş, böylelikle büyükşehir belediyesi sayısı 30'a yükselmiştir. Büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırı il ve ilçe mülki sınırı olarak belirlenerek büyükşehir belediyesi bulunan illerde il özel idareleri, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Yapılan düzenlemeler sonucunda 2014 yılı itibarıyla ülkemizde toplam 1.396 belediye bulunmaktadır.

	Büyükşehir Belediyesi	Büyükşehir İlçe Belediyesi	İl Belediyesi	İlçe Belediyesi	Belde Belediyesi	Toplam
2013	16	143	65	749	1.977	2.950
2014	30	519	51	400	396	1.396

KAYNAK: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 2013 Yılı Faaliyet Raporu (Haziran, 2014)

1.1. Belediye Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırması

Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan istatistiklere göre Türkiye'de 2013 yılında belediyelerin bütçe giderlerinin toplamı 59.964.440.000 TL'dir. Bu giderlerin ekonomik sınıflandırılmasına bakıldığında "Personel Giderleri" 9.083.774.000 TL (%15), "Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri" ise 1.465.719.000 TL (%2) olarak gerçekleşmiştir. Mal ve Hizmet Alım giderleri ise toplam 22.969.162.000 TL (%38)'dir.

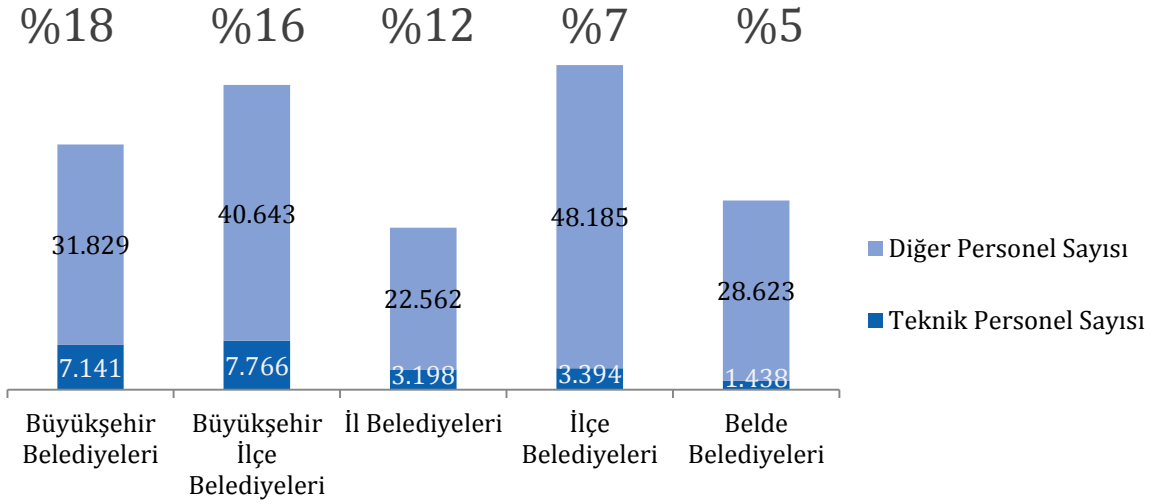

KAYNAK: Muhasebat Genel Müdürlüğü, 2014

1.2. Belediye Türlerine Göre Toplam Teknik Personel Sayısı

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün faaliyet raporunda açıklandığı üzere, büyükşehir belediyelerinde çalışan toplam 38.970 personelin %18'si, büyükşehir ilçe belediyelerinde çalışan toplam 48.409 personelin %16'sı, il belediyelerinde çalışan toplam 25.760 personelin %12'si, ilçe belediyelerinde çalışan toplam 51.579 personelin %7'si ve belde belediyelerinde çalışan toplam 30.061 personelin %5'i teknik personeldir.

Bu veriler ışığında; genişleyen görev, yetki ve sorumluluk alanlarıyla uyumlu bir şekilde mekânsal planlama ve uygulama ile ilgili olarak yerel yönetimlerin kapasitelerinin güçlendirilmesi için teknik personel sayısının artırılması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

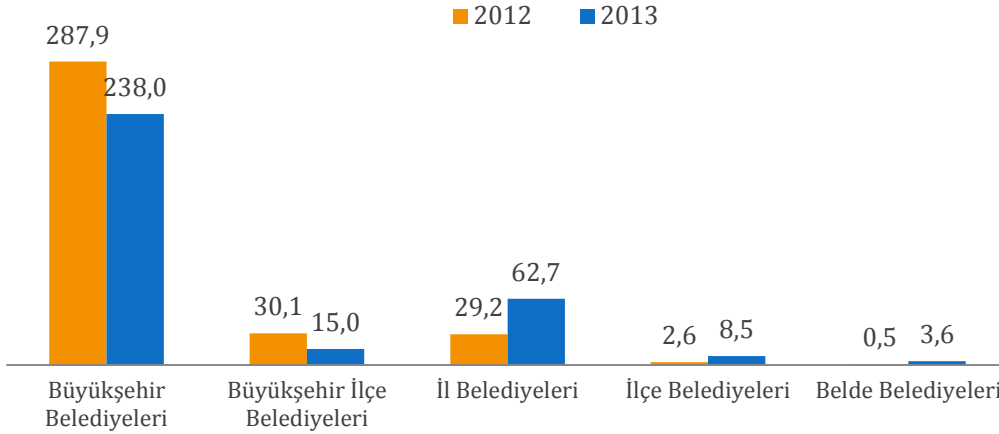

KAYNAK: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 2013 Yılı Faaliyet Raporu (Haziran, 2014)

1.3. Belediye Türlerine Göre Belediye Başına Düşen Teknik Personel Sayısı

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 2013 yılı faaliyet raporundan alınan bilgilere göre belediye başına düşen teknik personel sayıları hesaplanmıştır. Buna göre Büyükşehir Belediyeleri 238 ile iyi bir orana sahipken İl Belediyeleri 62,7 ile düşük bir orana sahiptir.

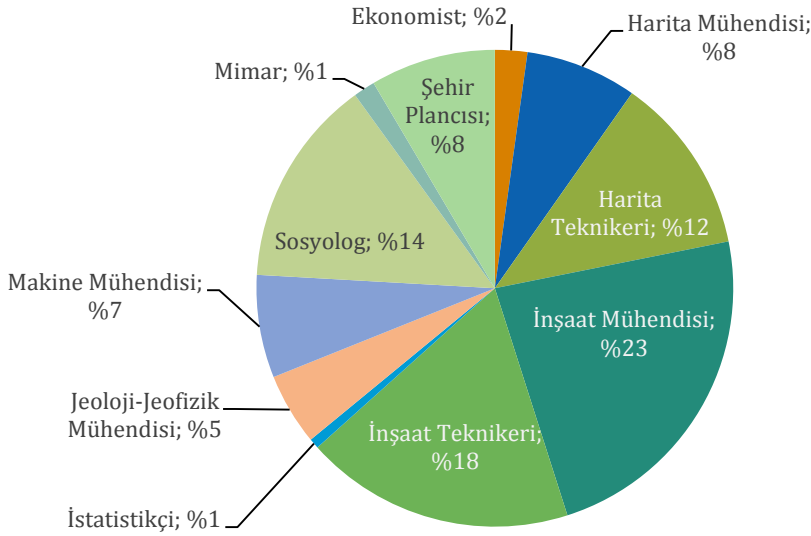
Bu sonuçlara göre 2013 verilerinde İl Belediyesi sınıfında incelenen Belediyelerin 14'ünün 2014 yılı yerel seçimlerinden sonra Büyükşehir Belediyesi olduğu düşünülürse teknik personel açısından bu belediyelerin kapasitelerinin geliştirilmesi gerekmektedir. KENTGES'te merkezi kurumların sorumluluğunda yer alan belediyelerin kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik eylemler de göz önünde bulundurularak, belediyelerin kurumsal ve finansal yapısı ile insan kaynakları geliştirilerek ve eğitim çalışmaları yapılarak belediyelerin teknik kapasitelerinin güçlendirilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAK: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 2012 Yılı Faaliyet Raporu (Haziran, 2013), 2013 Yılı Faaliyet Raporu (Haziran, 2014)

1.4. Belediyelerdeki Teknik Personelin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı (%)

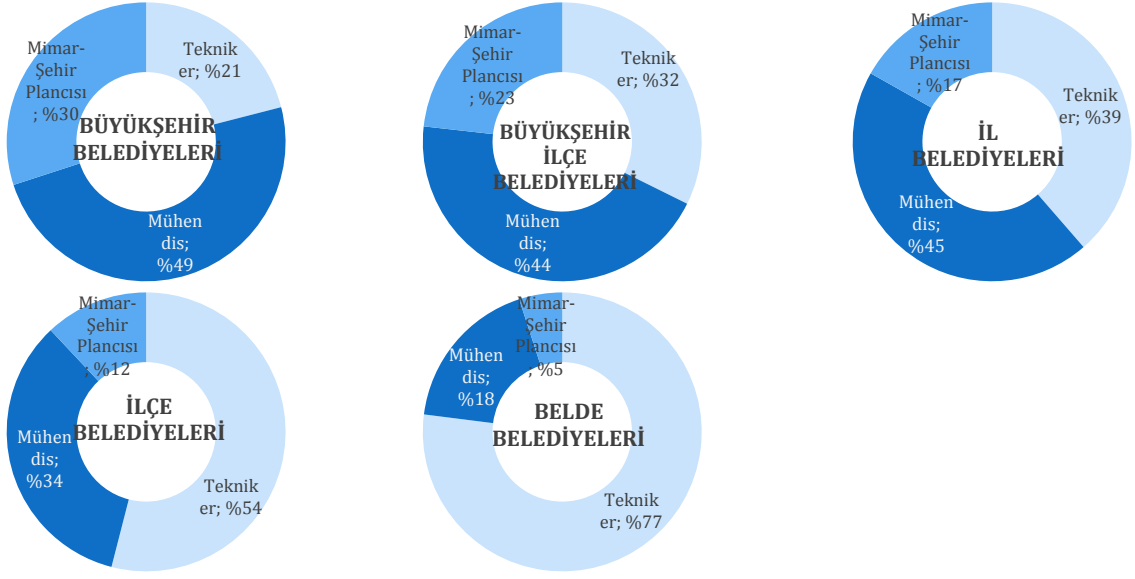
KENTGES 2014 anket sonuçlarına göre Türkiye genelinde belediyelerdeki toplam teknik personel dağılımına bakıldığında %23 oranla en çok inşaat mühendisi, daha sonra ise %18 oranla inşaat teknikeri istihdam edildiği görülmektedir. Şehir Plancısı istihdam oranına bakıldığında ise %8 olan bu oranın çok düşük olduğu ortaya çıkmaktadır.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

1.5. Belediye Türlerine Göre Teknik Personelin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı (%)

Büyükşehir, büyükşehir ilçe ve il belediyelerinde mühendis istihdam oranı yüksek olmakla birlikte, ilçe ve belde belediyelerinde tekniker istihdam oranı yüksektir. Özellikle ilçe ve belde belediyelerinin nitelikli teknik personel konusunda kapasitelerinin artırılması önemli görülmektedir.

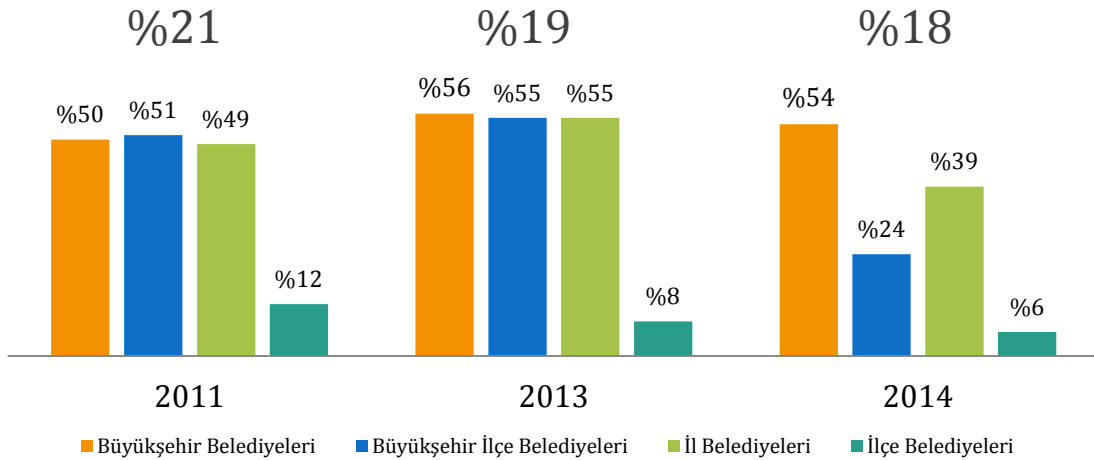

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

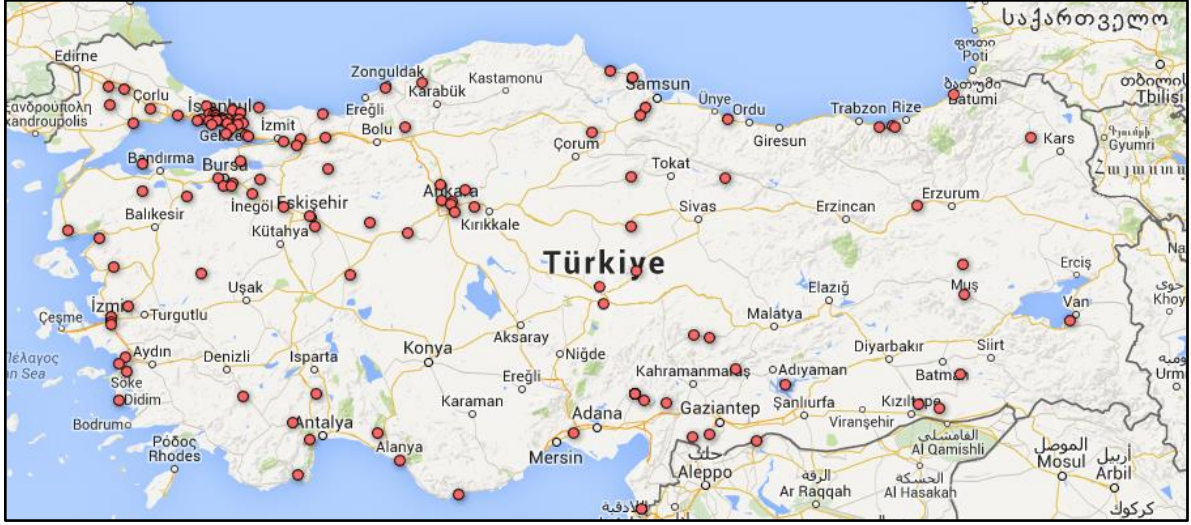
1.6. Belediye Türlerine Göre Kent Bilgi Sistemi Bulunma Oranı (%)

Anket sonuçlarına bakıldığında belde dışındaki tüm belediyelere sorulan bu soruda 2011 yılından 2013 yılına kadar geçen 2 yıllık sürede ilçe belediyeleri hariç olmak üzere diğer belediyelerin belli bir oranda kent bilgi sistemlerine geçiş yaptıkları görülmektedir. 2014 yılı Anket sonuçlarına göre Türkiye’de ankete katılan belediyelerde kent bilgi sistemlerinin bulunma oranı %18’dir. Büyükşehir, büyükşehir ilçe ve il belediyelerinde kent bilgi sisteminin bulunma oranının 2014 yılında düşmüş olması, Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile statüsü değişen belediyelerin kent bilgi sistemi kullanma oranlarının düşük olmasıdır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğüne kent bilgi sistemlerine ilişkin standart oluşturma çalışmaları devam etmekte olup, bu çalışmanın yaygınlaştırılması sonrası kent bilgi sistemlerinin bulunma oranlarının artması beklenmektedir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

Kent Bilgi Sistemi Bulunan Belediyelerin Dağılımı
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

1.7. Büyükşehir Belediyelerinde Kırsal Alanlara İlişkin Çalışmalar Yürüten Bir Birim Bulunma Oranı (%)

Özellikle 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il bütününe genişletilmesi sonucunda büyükşehirlerde kırsal alana ve tarımsal faaliyetlere yönelik Kırsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı ya da Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı gibi birimler kurulmaktadır. 2014 yılı Anketine eklenen bu soru ile büyükşehir belediyelerinde, kırsal alan niteliğinde olup mahalleye dönüşen köylere ilişkin faaliyetler yürüten bir birim bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Anket sonuçlarına göre ankete katılan büyükşehir belediyelerinin %72'sinde söz konusu çalışmaları yürüten bir birim bulunmakta olup bu oranın artması beklenmektedir.

Kırsal Alanlara İlişkin Çalışmalar Yürüten Bir Birim Bulunan Büyükşehir Belediyelerin Dağılımı
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

1.8. Büyükşehir Belediyelerinde Veri Toplama ve İstatistik Üretme Konusunda Çalışmalar Yürüten Bir Birim Bulunma Oranı (%)

Belediyelerin arazi kullanım, planlama, ulaşım, altyapı, atık yönetimi, enerji, sosyal donatılar, kentsel dönüşüm, konut, risk yönetimi ve zarar azaltma, afet ve sosyal hizmetler gibi konularda istatistiksel veri toplamak üzere istatistik birimlerinin kurulması ve kapasitelerinin artırılması önem taşımaktadır. Bu kapsamda 2014 yılı KENTGES Belediyeler Anketinde, büyükşehir belediyelerinde veri toplama ve istatistik üretme konusunda çalışmalar yürüten bir birim bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Anket sonuçlarına göre Büyükşehir Belediyelerinin %60'ında söz konusu birim bulunmaktadır.

Bu veriler ışığında veri toplama ve istatistik üretme konularında çalışmak üzere belediyeler bünyesinde birimlerin kurulması ve strateji birimlerinin desteklenmeleri önemli görülmektedir.

Veri Toplama ve İstatistik Üretme Konusunda Çalışmalar Yürüten Bir Birim Bulunan Büyükşehir Belediyelerin Dağılımı

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

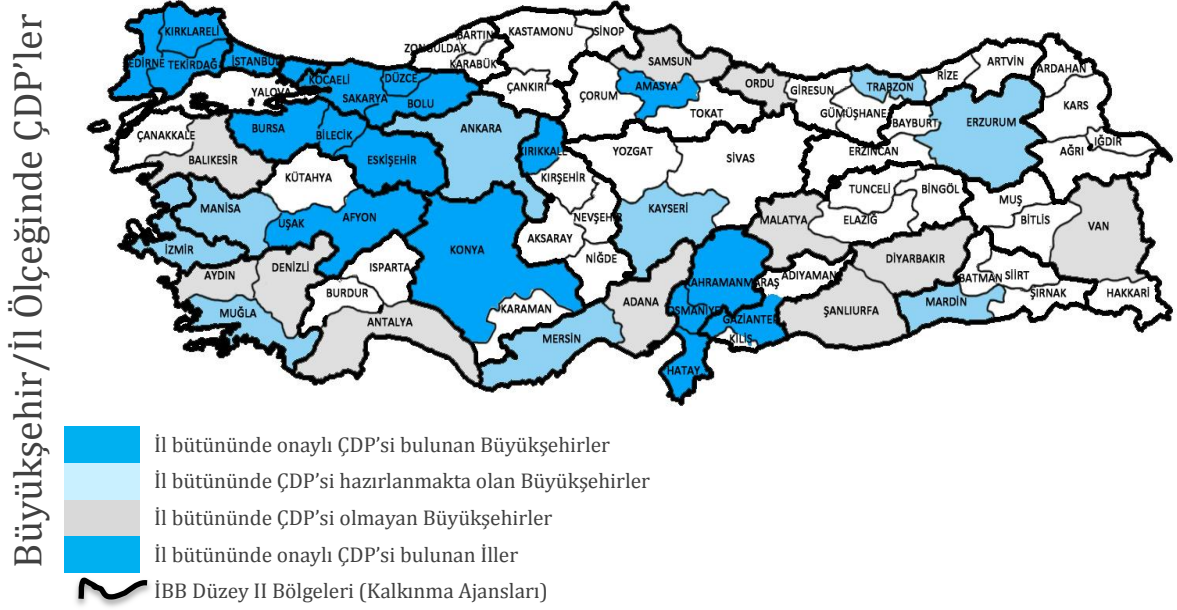
2. PLAN DURUMU

3194 sayılı İmar Kanunu'nda imar planlarının eğer mevcut ise bölge planları ve çevre düzeni planlarına uygun olarak hazırlanması gerektiği ifade edilmektedir. KENTGES'de pek çok eylemle imar planlarının üst ölçekli planlarla uyumlu olarak hazırlanması, buna bağlı olarak da 5 yıllık imar programlarının hazırlanarak imar planının uygulanması teşvik edilmektedir.

2.1. Büyükşehir/İl Ölçeğinde Çevre Düzeni Planı (ÇDP) Bulunma Durumu

Ülkemizin %97'sinin Çevre Düzeni Planları (ÇDP) tamamlanmış olmakla beraber il düzeyinde onaylanan ya da hazırlanmakta olan ÇDP'ler de bulunmaktadır.

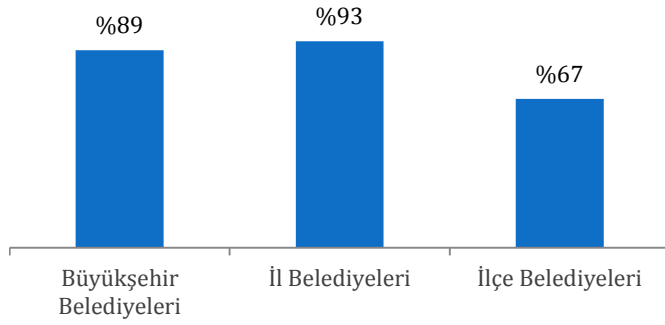
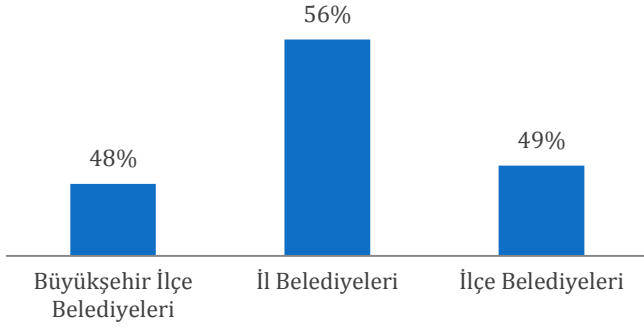
KAYNAK: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014

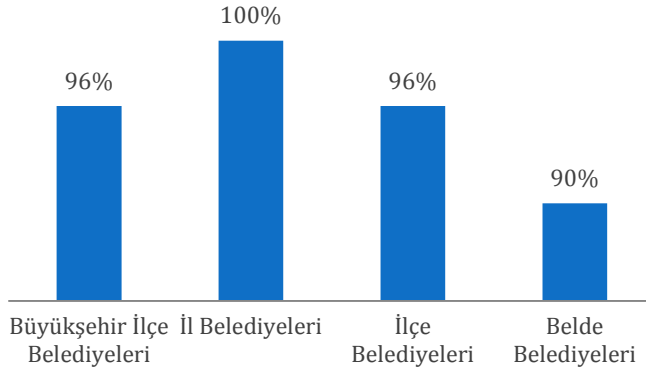
Yeni kurulan büyükşehir belediyelerinin il düzeyinde ÇDP onaylama yetkisi bulunmaktadır. Önümüzdeki dönemde bölge ve il düzeyindeki ÇDP'lerin uyumu konusunun önemini koruyacağı düşünülmektedir. 2014 yılı itibariyle 9 adet büyükşehir belediyesinde ve 8 adet ilde onaylı ÇDP bulunmaktadır. 10 adet büyükşehir belediyesinde ÇDP hazırlanmaktadır. Diğer 11 adet büyükşehir belediyesinde ise ÇDP hazırlanmasına ilişkin bir çalışma bulunmamaktadır.

2.2. Belediye Türlerine Göre Onaylı Nazım İmar Planı Bulunma Oranları (%)

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

2.3. Belediye Türlerine Göre Onaylı Uygulama İmar Planı Bulunma Oranları (%)

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

2.4. Belediye Türlerine Göre Aktif Olarak Yürütülen 5 Yıllık İmar Programı Bulunma Oranları (%)

İmar programları; dengeli gelişen ve kontrollü büyüyen kent makroformunun oluşturulması, umumi hizmet alanların kamu alanı eline geçmesi, planların uygulanmasında diğer kurumlarla işbirliği yapılması, planın uygulanmasının zamanlanması ve bütçelenmesi açısından önemli ve tek uygulama aracıdır.

Üst ölçekli planlarda belirlenen mekânsal stratejiler ve sektörler arasında kurulan ilişkiler aktararak yerleşimlerin planlı gelişimini sağlayan nazım imar planları önem arz etmektedir. KENTGES 2014 Belediyeler Anketi sonucunda Büyükşehir Belediyelerinin %89'unda, İl Belediyelerinin %93'ünde ve İlçe Belediyelerinin %67'sinde, nazım imar planı olduğu anlaşılmaktadır.

Özellikle Büyükşehir Belediyelerinde nazım imar planı bulunmayan belediyelerin il bütününde çevre düzeni planı ile planlama faaliyetlerini sürdürdükleri düşünülmektedir. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde getirilen kademelenme doğrultusunda mekânsal planların tamamlanarak uygulamanın buna göre sürdürülmesi gerekmektedir.

Mekânların planlı gelişimi açısından önem arz eden uygulama imar planları kapsamında; Büyükşehir İlçe Belediyelerinin %96'sında, İl Belediyelerinin %100'ünde, İlçe Belediyelerinin %96'sında, Belde Belediyelerinin ise %90'ında uygulama imar planı olduğu anlaşılmaktadır.

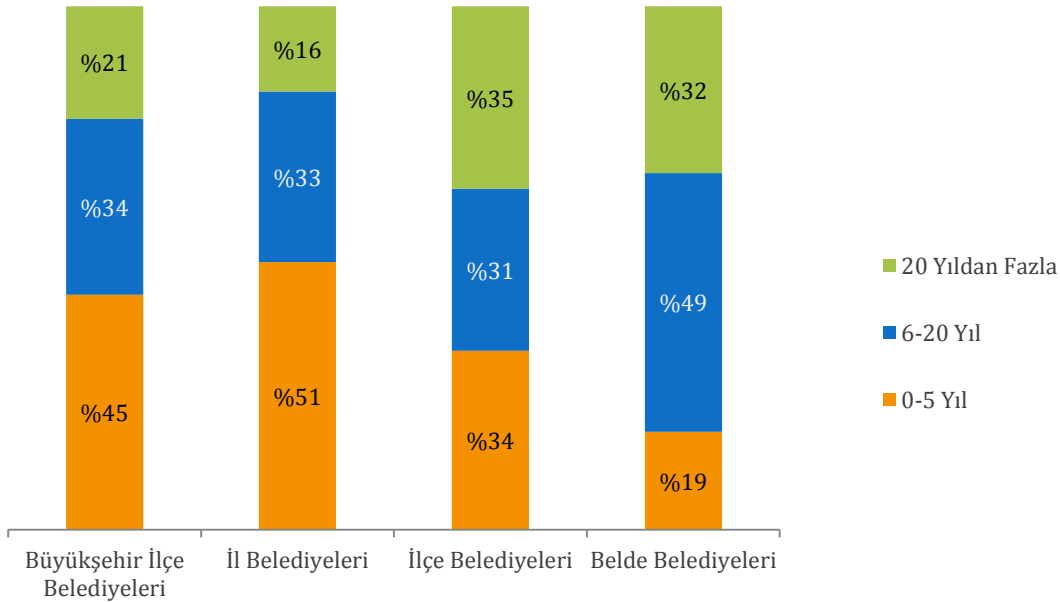
3194 sayılı İmar Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca imar planlarının yürürlüğe girmesinden en geç 3 ay içinde imar programlarının hazırlanması yasal zorunluluktur. Buna rağmen anket sonuçlarından da görüldüğü üzere imar programına sahip belediyelerin oranlarının yarıya yakını olduğu görülmektedir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

2.5. Belediye Türlerine Göre Uygulama İmar Planlarının Onay Tarihlerinin Durumu (%)

İmar planının güncel olmaması durumu, yerleşmenin plan tadilatları ile gelişmesini sürdürdüğünün bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Aynı zamanda belediyenin idari, teknik ve mali kapasitesinin düzeyini göstermek için de önemli bir göstergedir.

Anket sonuçlarına bakıldığında belediyelerin, özellikle de büyükşehir ilçe belediyeleri ve il belediyelerinin güncel planlarla imar çalışmalarını yürüttükleri söylenebilir. Ancak ilçe belediyeleri ve belde belediyeleri incelendiğinde güncel plan oranlarının düştüğü görülmektedir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

2.6. Belediyenin 08/09/2013 Tarihinden Sonra Hazırlanmış Yöre Özelliklerini Dikkate Alan İmar Yönetmeliği Çalışması Bulunma Oranı (%)

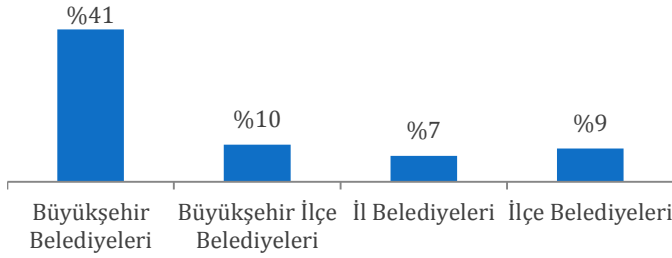
1/6/2013 tarihinde Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle, Büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer yerlerde ilgili idareler, Yönetmeliğin genel hükümlerine, tanımlar ve ruhsata ilişkin hükümlerine aykırı olmamak ve beldenin şartlarını gözetmek kaydıyla İmar Kanununun 21 inci maddesinde belirtilenler ile kendi görev alanları açısından gerekli gördükleri hususları kapsayan planların uygulanmasına ilişkin imar yönetmeliğini hazırlayabilirler denilmiştir.

08/09/2013 tarihinde aynı Yönetmelikte yapılan değişikliklerle, belediyelere, meclis kararı olarak uygun gördüğü yerlerde yapıların estetiği, rengi, çatı ve cephe kaplaması ile ilgili kurallar getirmeye, yapıların inşasında yöresel malzeme kullanılmasına ve yöresel mimarinin dikkate alınmasına ilişkin zorunluluk getirmeye dair yetki verilmiştir.

KENTGES 2014 Belediyeler Anketi sonuçlarına göre yöre özelliklerini dikkate alan imar yönetmeliği çalışması bulunma oranı Büyükşehir Belediyelerinde %41, Büyükşehir İlçe Belediyelerinde %10, İl Belediyelerinde %7 ve İlçe Belediyelerinde %9 olarak tespit edilmiştir.

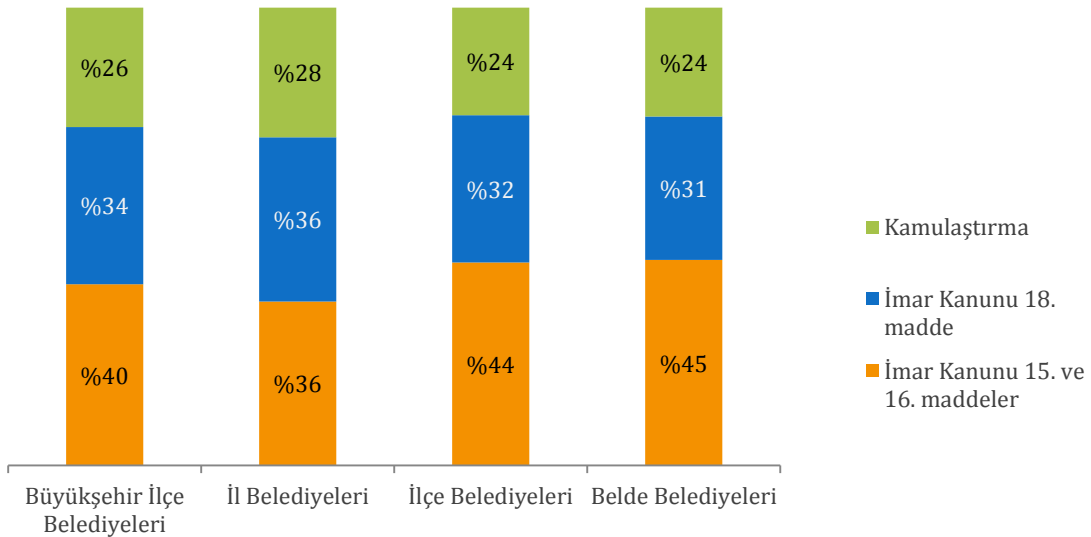
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

2.7. Belediyenin İmar Uygulamaları Kapsamında Uyguladığı Yöntemlerin Dağılımı (%)

İmar uygulamaları içerisinde en önemli araç olan 18. madde uygulamaları ile sosyal donatı ve altyapı alanları ayrılarak düzenli bir kentsel gelişme sağlanabilmektedir. Anket sonuçlarına göre imar uygulamaları kapsamında 18. madde uygulama oranı genel olarak üçte bir oranında kalmaktadır. Ağırlıklı ilçe ve belde belediyelerinde ise bütüncül

olmayan bir yöntem olarak görülen 15. ve 16. madde uygulamaları yaygın olarak kullanılmaktadır.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

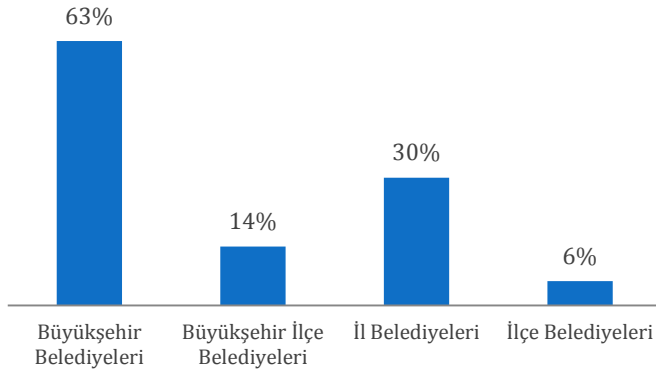
EKSEN 2 KENTSEL DÖNÜŞÜM VE MEKÂN KALİTESİ

3. DÖNÜŞÜM, ARSA VE KONUT

KENTGES'de dönüşüm, arsa ve konut başlığı altında yer alan eylemler ile dönüşüm projeleri hazırlanırken katılımın sağlanması ve bu projelerin kente etkilerine yönelik fizibilite çalışmaları yapılması teşvik edilmektedir.

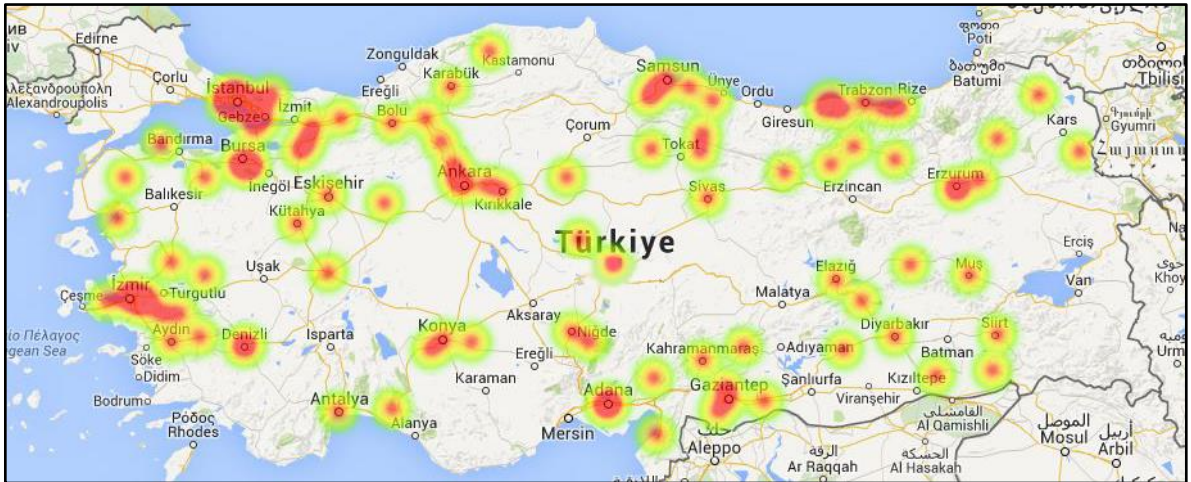
3.1. Belediye Türlerine Göre Toplu Konut veya Dönüşüm Projesi Yapan Belediyelerin Oranı (%)

Belediyeler uzun yıllardır toplu konut projeleri ya da dönüşüm projeleri uygulamaktadırlar. Kentsel dönüşüm projeleri, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un yayımlanması sonrasında Bakanlığın koordinasyonunda Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve belediyeler tarafından belli bir sistematik içinde yürütülmeye başlanmıştır. Bu sistematik içerisinde belediyelerin özellikle riskli alan olarak ilan edilen yerlerde kira yardımından projelerin yapılmasına kadar kentsel

dönüşüm uygulamasının yerine getirilmesinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında 2014 yılı anket sonuçlarına göre büyükşehir belediyelerinin %63'ünün bu uygulamaların içerisinde olmasına rağmen diğer belediyelerin yeterli oranda müdahil olmadıkları görülmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak belediyelerin daha fazla sorumluluk almaları yönünde teşvik edilmeleri gerektiği ortaya çıkmaktadır.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

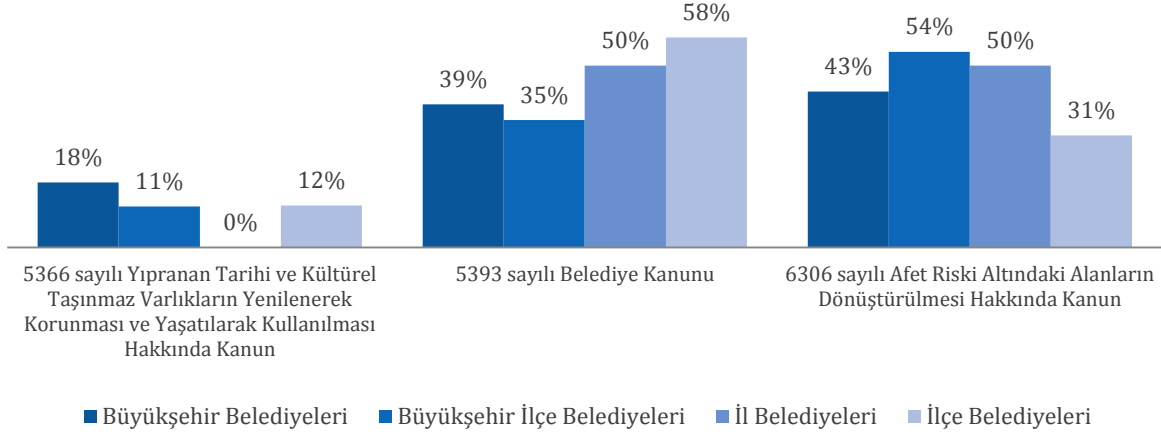

Toplu Konut veya Dönüşüm Projesi Yapan Belediyelerin Dağılımı

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

3.2. Belediye Türlerine Göre Farklı Kanunlara Göre Yürütülen Kentsel Dönüşüm Projelerinin Oranı (%)

Belediyeler kentsel dönüşüm çalışmalarını ağırlıklı olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre yürütmekle beraber, 6306 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle beraber kentsel dönüşüm uygulamaları bu kanun kapsamında da yürütülmeye başlamıştır.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

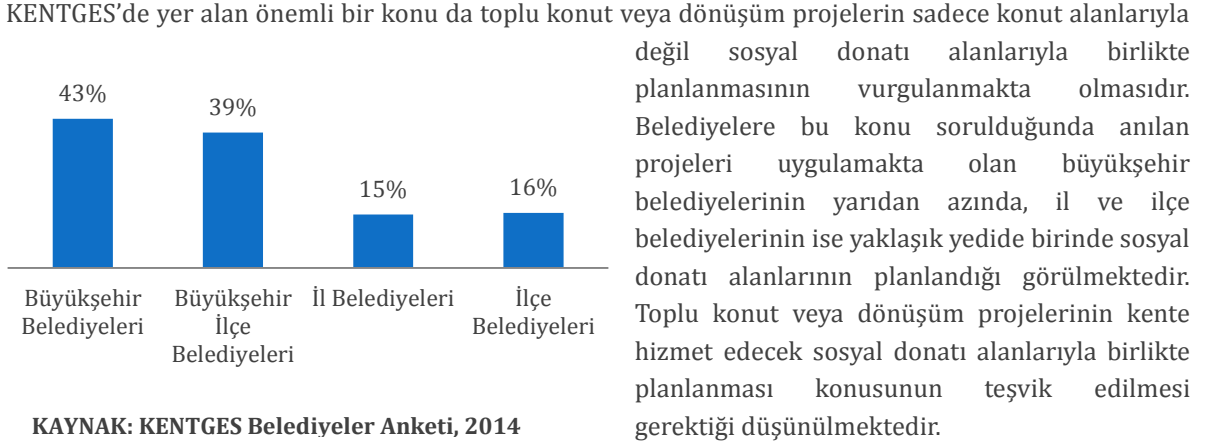
6306 sayılı Kanun ile riskli yapıların tespiti ile bu tespite konu yapıların mevzuata, fen ve sağlık standartlarına uygun güvenli yapılara dönüştürülmesi amaçlanarak, yapılan kira yardımı veya faiz desteği gibi çeşitli yardımlarla süreç teşvik edilmektedir. Bakanlığın resmi verilerine göre Türkiye genelinde 6306 sayılı Kanun kapsamında, Ocak 2015 itibariyle 39 ilde toplam 6.970,58 hektarlık 108 adet "Riskli Alan" ilan edilmiştir. İlan edilen alanlarda yenilenecek toplam 387.743 bağımsız birimde 1.061.671 kişi yaşamaktadır. Ayrıca toplam 42.657,55 hektarlık 38 adet "Rezerv yapı Alanı" ilan edilmiştir.

Bunun yanı sıra içerisinde kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerler bulunan ve ilgili idaresince 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı" veya 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun kapsamında "Yenileme Alanı" olarak belirlenen alanlar Bakanlar Kuruluna sunulmaktadır.

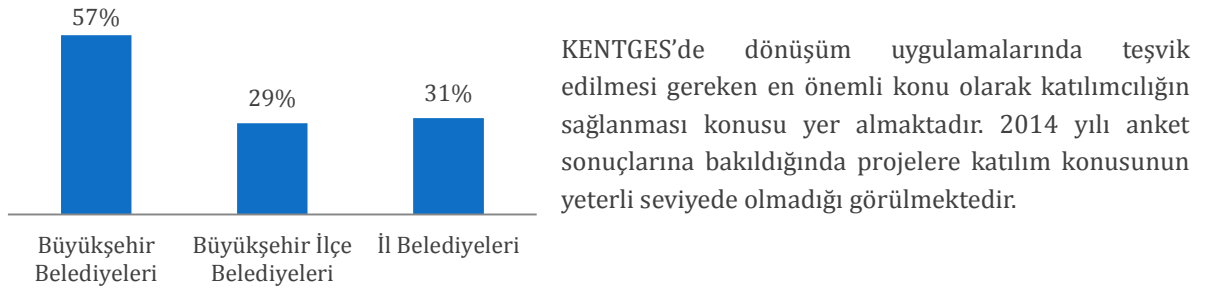
5393 sayılı Kanun kapsamında Bakanlar Kurulu tarafından Ocak 2015 itibariyle 18 ilde toplam 2.840,45 hektarlık 41 adet "Kentsel Dönüşüm ve Yenileme Alanı" ilan edilmiştir. İlan edilen alanlarda yenilenecek toplam 45.975 bağımsız birimde 146.209 kişi yaşamaktadır.

5366 sayılı Kanun kapsamında ise Bakanlar Kurulu tarafından Ocak 2015 itibariyle 3 ilde toplam 242,79 hektarlık 4 adet "Kentsel Dönüşüm ve Yenileme Alanı" ilan edilmiştir. İlan edilen alanlarda yenilenecek toplam 1.590 bağımsız birimde 2.650 kişi yaşamaktadır.

3.3. Belediye Türlerine Göre Toplu Konut veya Dönüşüm Projesi İle Birlikte Sosyal Donatı Alanları Planlanma Oranı (%)

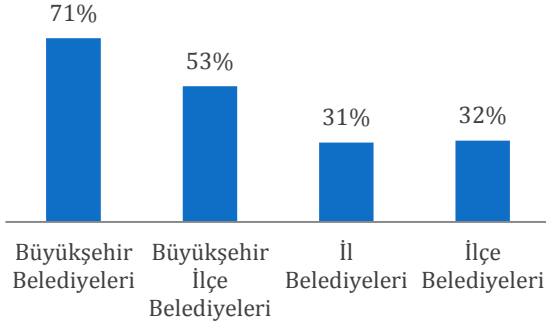
3.4. Belediye Türlerine Göre Dönüşüm Projelerinde Tüm Tarafları İçeren Bir Komisyon Kurulma Oranı (%)

3.5. Belediye Türlerine Göre Toplu Konut veya Dönüşüm Projelerinde Kente Olan Etkileri Analiz Edilerek Nazım İmar Plan Kararı Alınma Oranı (%)

KENTGES kapsamında kentsel dönüşüm uygulamalarının nazım ve uygulama imar planları ile uyumu sağlanması ve bu alanların kent bütününde yaratacağı etkilerin analizi yapılarak olumsuz etkileri azaltılmaya çalışılması için eylemler belirlenmiştir.

Kentsel dönüşümden etkilenen grupların analizi, kamunun rolü, proje ortaklarının belirlenmesi, tarafların finansal yükümlülükleri, uygulama araçları, projeden etkilenen tarafların hak ve sorumlulukları, elde edilecek getirinin paylaşımı ve ek getirinin kamu yararına değerlendirilmesi gibi hususların kapsamlı bir şekilde ele alındığı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anket sonuçlarına göre toplu konut veya dönüşüm projesi için bu projenin kente olan etkileri analiz edilerek nazım imar plan kararı alınma oranının yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir.

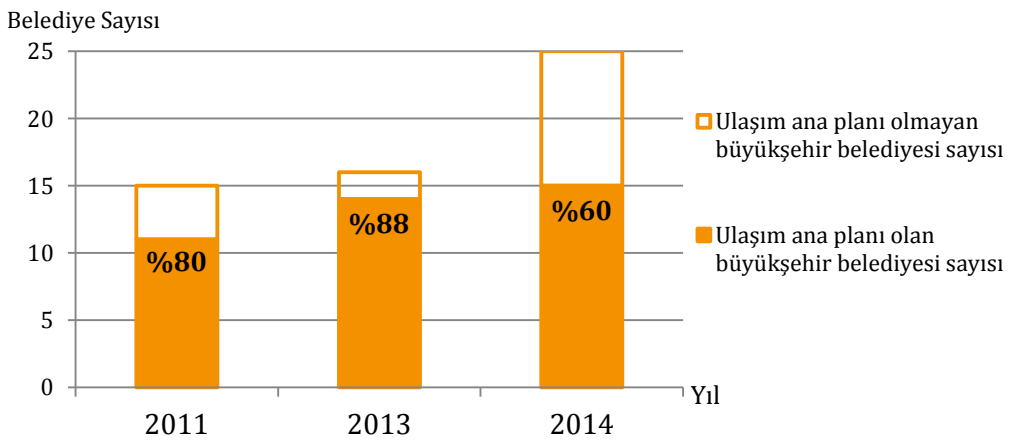
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

4. SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL ULAŞIM

KENTGES'de "Sürdürülebilir kentsel ulaşım sistemini oluşturmak" hedefi kapsamında üç eylem belirlenmiştir. Bunlardan ilki olan, "Kent içi ulaşımında, trafik hizmetleri ve toplu taşıma sistemlerinin teknolojik düzeyinin artırılması, çevreye duyarlı ve dezavantajlı grupları gözetilen hale getirilmesi için düzenlemeler yapılacak ve akıllı ulaşım stratejileri benimsenecektir" eylemi ile ulaşım ana planlarıyla toplu taşıma türleri arasında fiziksel entegrasyonun sağlanması, konforlu, güvenilir, temiz, çekici ve çevre dostu bir ulaşım sistemi oluşturulması beklenmektedir. Ayrıca afet riski yüksek bir ülke olduğumuzdan hareketle "Ulaşım sistemleri ve önemli ulaşım tesislerinin afetlere dirençli bir biçimde projelendirilmesi, bakımı ve denetimi için düzenlemeler yapılacaktır" eylemi belirlenmiştir. Bunların yanı sıra KENTGES kapsamında, kent içi yük taşımacılığı ve lojistik hizmetlerin düzenlenmesine yönelik kararların üst ölçek planlar kapsamında bütüncül olarak değerlendirilmesi ve ulaşım planı ile uyumunun sağlanmasında yarar görülmektedir. Bu kapsamda "Kentte üretilen ve kente getirilen malların depolanacağı, işleneceği ve dağıtılacağı merkezler mekânsal planlarda ve ulaşım planlarında belirlenen yerlerde oluşturulacaktır" eylemi belirlenmiştir.

4.1. Büyükşehir Belediyelerinde Ulaşım Planı veya Ulaşım Ana Planı Bulunma Oranı (%)

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında büyükşehir belediyelerinde kentsel ulaşım ana planı hazırlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nca hazırlanmakta olan Ulusal Ulaşım Ana Planı çerçevesinde belediyelerce hazırlanacak olan kentsel ulaşım ana planlarının usul ve esaslarına ilişkin de bir kılavuz çalışması yapılacağı bildirilmiştir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

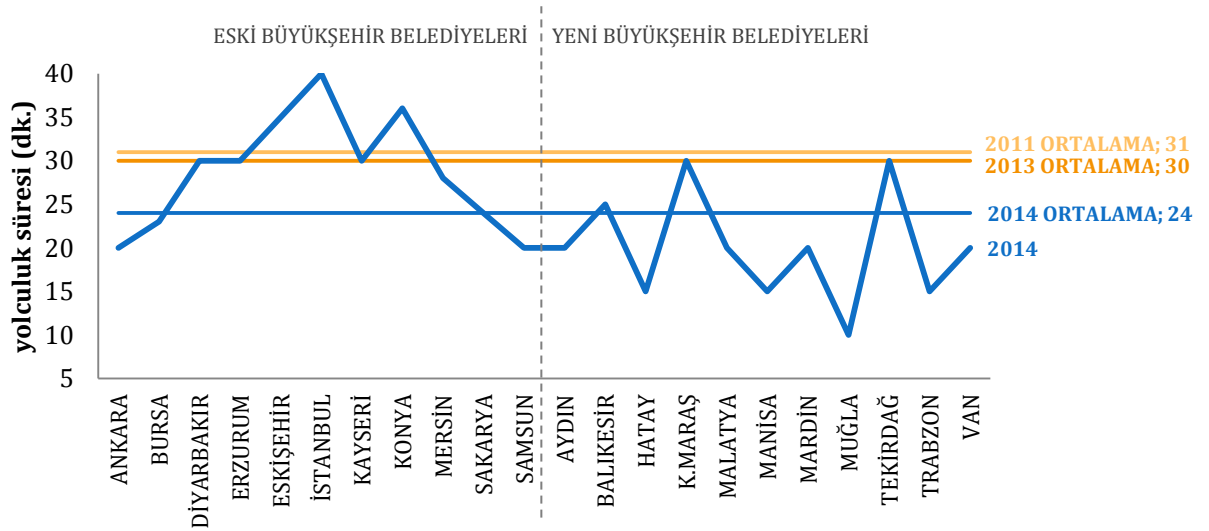
2011 yılındaki KENTGES Belediyeler Anketine göre ulaşım planı hazırlama oranı büyükşehirlerde %80 iken 2013 anketine göre %88'e çıkmıştır. 2014 yılında ise Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile yeni büyükşehir belediyelerinin çoğunda bulunmaması nedeniyle bu oran %60'a gerilemiştir.

Ulaşım Planı Bulunan Büyükşehir Belediyeleri
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

4.2. Büyükşehir Belediyelerinde Ev-İş Ortalama Yolculuk Süresi (Dk.)

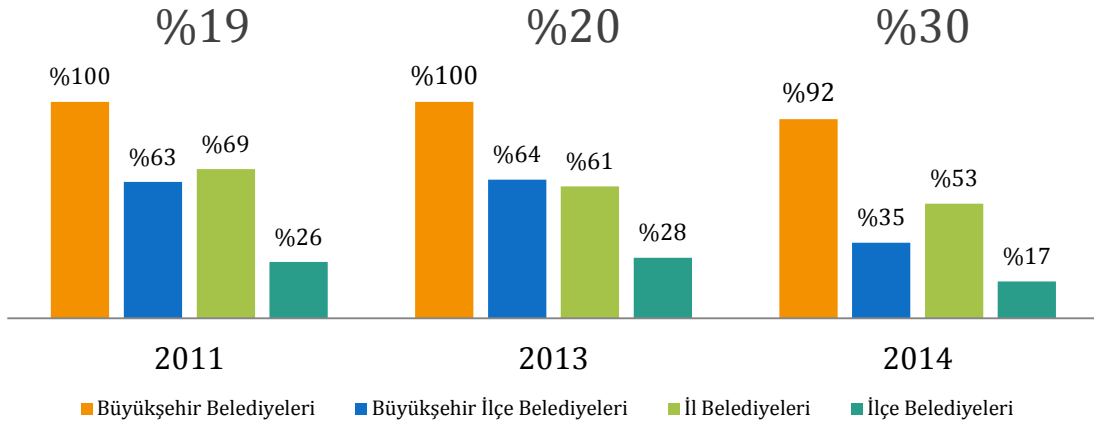
Büyükşehir Belediyelerinin beyanlarına göre 2011 yılından 2013 yılına ev-iş ortalama yolculuk süresi 30,6 dakikadan 30,3 dakikaya, 2014 yılında ise bu oran 24,3 dakikaya düşmüştür. Dünya ortalamasının 40 dakika olduğu düşünülürse Türkiye bu konuda iyi durumdadır.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

4.3. Belediye Türlerine Göre Yaya Bölgesi Uygulaması Bulunma Oranı (%)

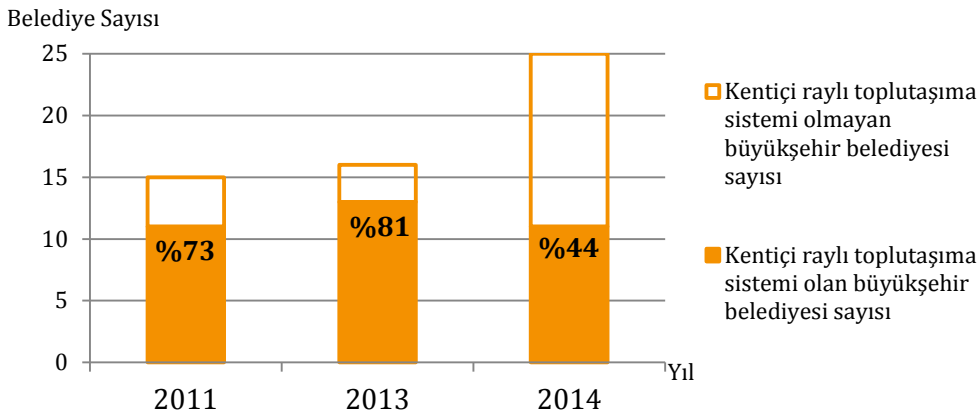
Türkiye’de belediyelerde yaya bölgesi uygulaması bulunma oranı 2011, 2013, 2014 yılları arasında artış göstererek, 2014 yılında %30’a ulaşmıştır. 2011 ve 2013 yılları belediyeler anketi sonuçlarında Büyükşehir Belediyelerinin tamamında yaya bölgesi uygulamaları bulunduğu belirlenmiştir. 2014 yılı verilerine göre ise bu oran %92’ye gerilemiştir. Bu durumun sebebinin Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile yeni büyükşehir olan illerde yaya bölgesi uygulaması bulunmaması olduğu düşünülmektedir. Ayrıca İl ve İlçe Belediyelerinin bir kısmında söz konusu uygulamanın bulunduğu görülmektedir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

4.4. Büyükşehir Belediyelerinde Kent İçi Raylı Toplu Taşıma Sistemi Bulunma Oranı (%)

Sadece Büyükşehir Belediyelerine sorulan bu soru sonucunda ankete katılan belediyeler arasında 2011 yılından 2013 yılına %73’den %81’e artış olduğu görülmektedir. 2014 yılı verilerine göre ise bu oran %44’e gerilemiştir. Bu durumun sebebi aşağıdaki haritada da görüleceği üzere Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile yeni büyükşehir belediyesi olan illerin raylı toplu taşıma sistemlerinin bulunmamasıdır. Belediyelerin beyanlarına göre raylı toplu taşıma sistemi uzunluğu açısından en geniş alana hizmet veren 188 km ile İstanbul’dur. Onu İzmir ve Ankara takip etmektedir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

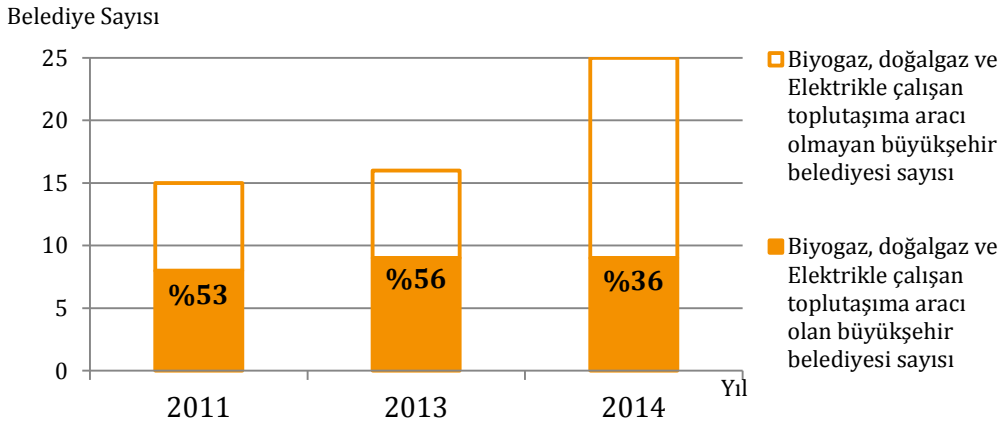

Kent İçi Raylı Toplu Taşıma Bulunan Büyükşehir Belediyeleri
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

4.5. Büyükşehir Belediyelerinde Biyogaz, Doğalgaz ve Elektrikle Çalışan Toplu Taşıma Aracı Bulunma Oranı (%)

2011 ve 2013 yıllarında Büyükşehir Belediyelerinin yarısında biyogaz, doğalgaz ve elektrikle çalışan toplu taşıma aracı bulunmakta olduğu görülmektedir. 2014 yılında ise yeni büyükşehir olan illerin bu konuda yetersiz olmaları sebebiyle bu oranda büyük bir düşüş gerçekleşmiş ve %36'ya gerilemiştir.

Aşağıdaki haritadan da görüleceği üzere yeni büyükşehir belediyesi olan illerden sadece Malatya'da biyogaz, doğalgaz ve elektrikle çalışan toplu taşıma araçları bulunmaktadır.

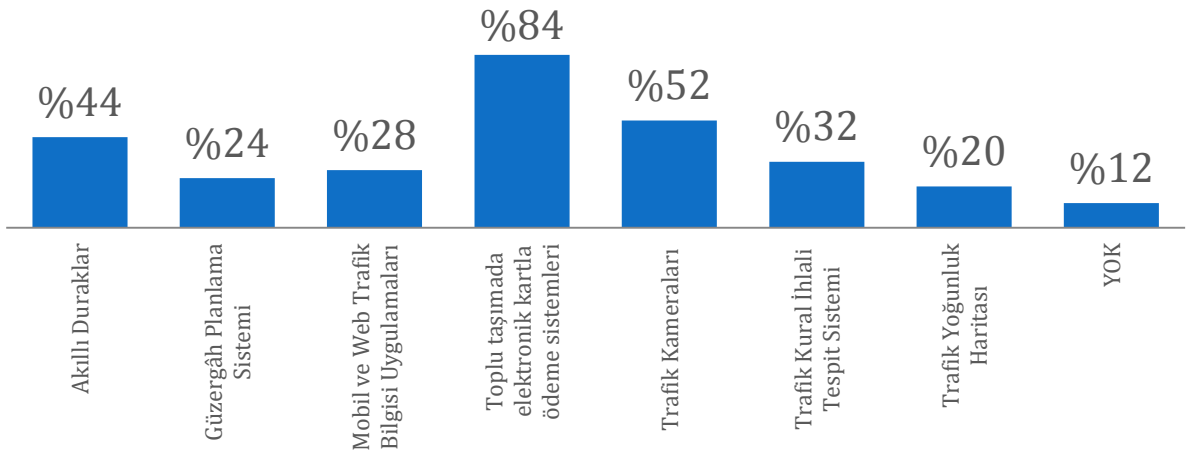
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

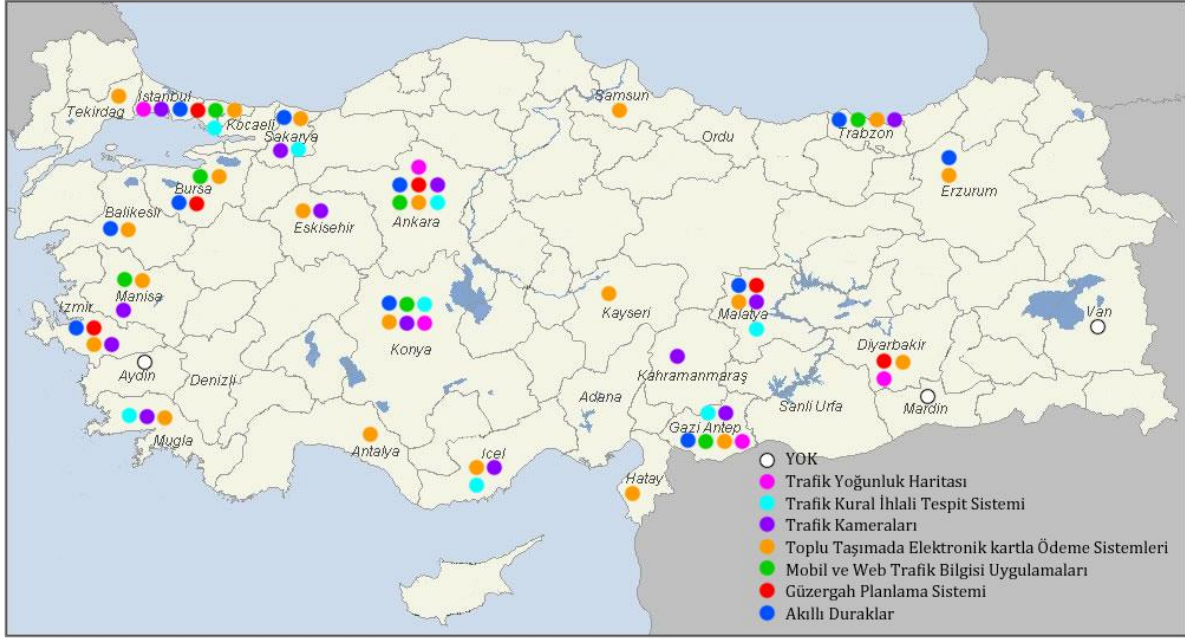
Biyogaz, Doğalgaz Ve Elektrikle Çalışan Toplu Taşıma Aracı Bulunan Büyükşehir Belediyeleri
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

4.6. Büyükşehir Belediyelerinde Akıllı Ulaşım Sistemleri Kullanma Oranı (%)

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak büyükşehir belediyelerinde akıllı ulaşım sistemi uygulamaları kullanılmaya başlanmıştır. Büyükşehir belediyelerinin %12'sinde bu tür uygulamaların hiç kullanılmadığı bildirilmiştir. Bu uygulamalar arasında en yaygın toplu taşımada elektronik kartla ödeme sistemleridir. Aşağıdaki haritada görüleceği üzere İstanbul ve Ankara'da temel akıllı ulaşım sistemi uygulamaları büyük ölçüde kullanılmaktadır.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

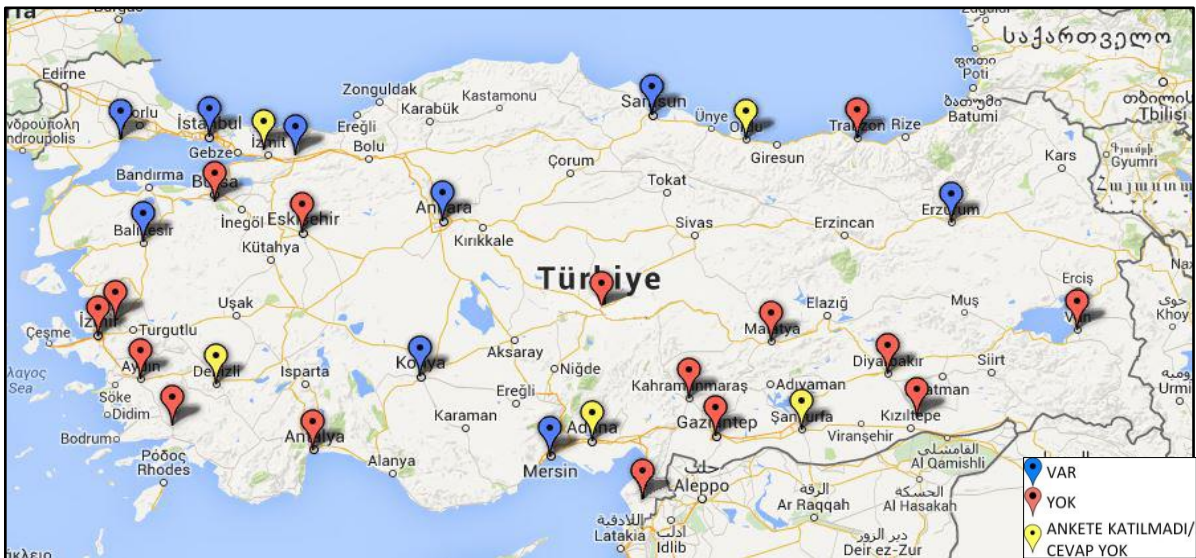

Akıllı Ulaşım Sistemi Bulunan Büyükşehir Belediyeleri Dağılımı
 KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

4.7. Büyükşehir Belediyelerinde Planla Ayrılmış ve Uygulamaya Alınmış Lojistik Merkezi veya Kentsel Depolama Alanları Bulunma Oranı (%)

Kentlerdeki yük taşımacılığının, depolama, elleçleme, aktarma ve dağıtım hizmetlerinin, kent içi trafiğini olumsuz etkilemeyecek düzenlemelerle yapılmasını sağlamak amacıyla, kentte üretilen ve kente getirilen malların depolanacağı, işleneceği ve dağıtılacağı merkezler mekânsal planlarda ve ulaşım planlarında belirlenen yerlerde oluşturulmalıdır.

Anket verilerine göre Büyükşehir belediyelerinde planla ayrılmış ve uygulamaya alınmış lojistik merkezi veya kentsel depolama alanları bulunan büyükşehir belediyeleri haritada görülmektedir.

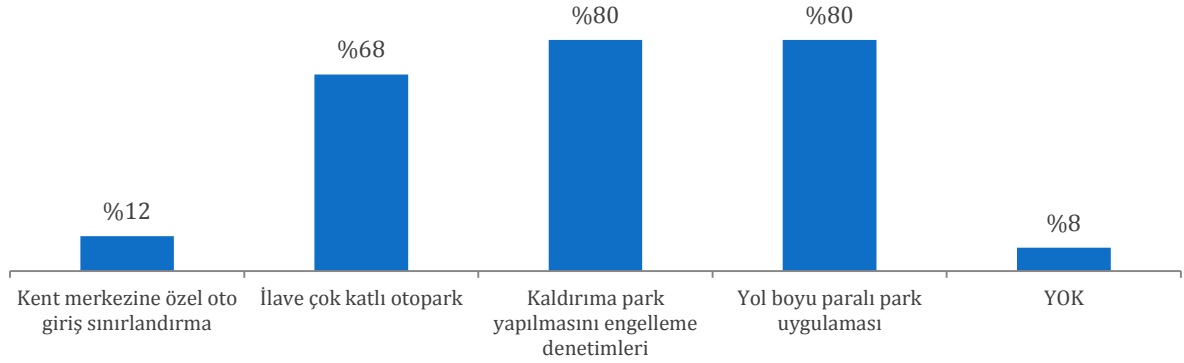

Lojistik Merkezi veya Kentsel Depolama Alanları Bulunan Büyükşehir Belediyeleri
 KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

4.8. Büyükşehir Belediyesi Tarafından Kent Merkezi Trafik Uygulamaları İçin Alınan Özel Önlemler (%)

Ülke genelinde ankete katılan büyükşehir belediyeleri tarafından kent merkezlerinde uygulanan özel trafik uygulamalarına bakıldığında önlem alındığı ancak bu önlemlerin geleneksel yöntemler olarak kabul edilebilecek olan kaldırıma park engelleme ve yol boyu paralı park uygulamasının yaygın olduğu görülmektedir.

Belediyelerin kent merkezine özel oto girişinin sınırlandırılması gibi dünyada kullanılmakta olan, yenilikçi yöntemlere yönelmesinin teşvik edilmesi gerekli görülmektedir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

4.9. Büyükşehir Belediyelerinde Engellilere Yönelik Donanımlı Toplu Taşıma Aracı Sayısı (10.000 Kişi Başına Düşen)

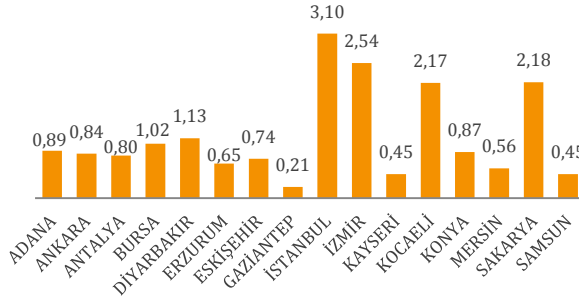
Toplu taşımada sevindirici bir gelişme de engelli vatandaşlarımıza yönelik toplu taşıma araç sayılarındaki artış olmuştur. Ankete göre on bin kişiye düşen bu nitelikteki ortalama araç sayısı 2011 yılında 1'den az iken 2013 yılında 1,75'e ve 2014 yılında ise bu oran **1,80'e** yükselmiştir.

2011

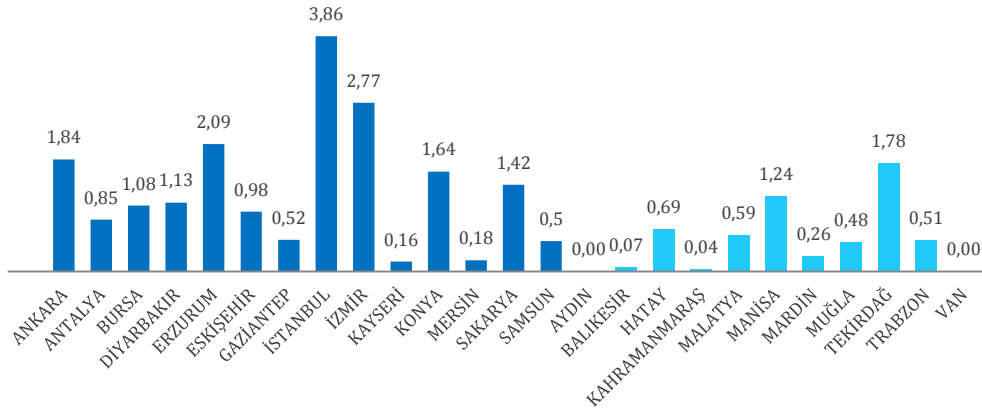
0,75

2013

1,75

2014

1,80

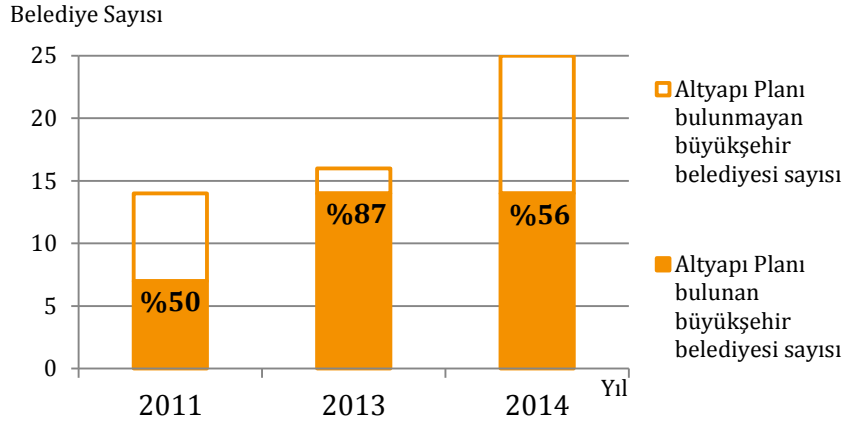
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, Aralık 2011, 2013, 2014

5. KENTSEL ALTYAPI

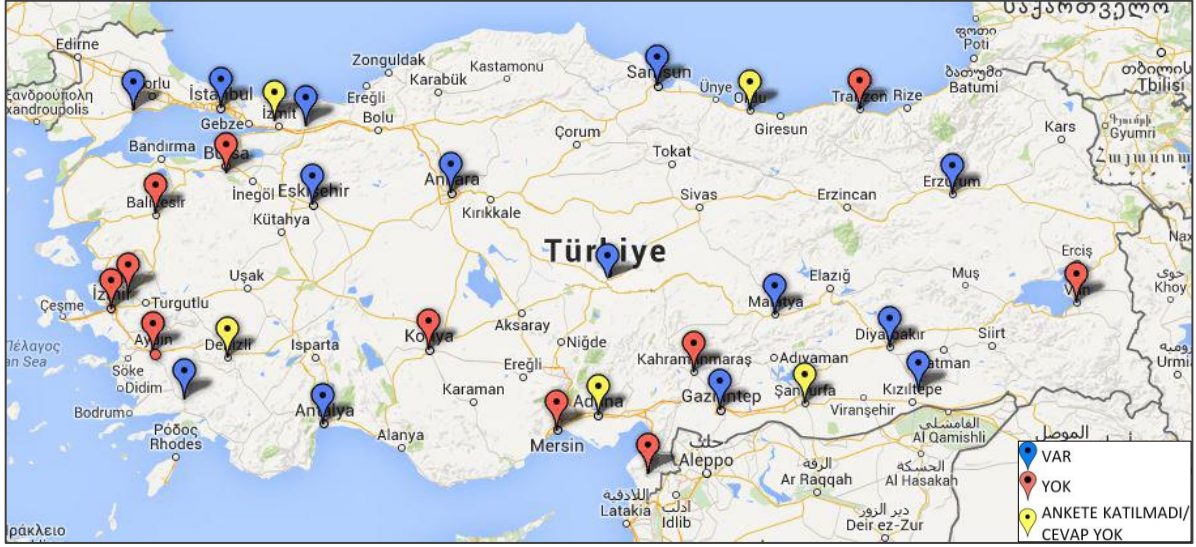
KENTGES kapsamında kentsel altyapı plan, proje ve yatırımlarının mekânsal planlarla bütünleştirilmesi hedefiyle üç eylem belirlenmiştir. Bunlardan ilki “Kentlerde içme suyu, yağmur suyu ve kanalizasyon şebekeleri ile arıtma, düzenli depolama ve geri dönüşüm tesisleri gibi kentsel altyapıların yapımı gerçekleştirilecektir” eylemi ile kentlerde altyapı tesislerinin tamamlanması ve mevcutların etkin olarak işletilmesi sağlanacaktır. Bir diğeri, her tür ve ölçekte plan değişikliği önerisinin kentsel teknik altyapıya yönelik etkilerinin değerlendirilmesi gereğinden hareketle, “Plan tadilatlarında ‘kentsel teknik altyapı etki değerlendirmesi raporu’ hazırlanacaktır” eylemidir. Son olarak KENTGES kapsamında, büyükşehirlerden başlayarak sonraki aşamalarda diğer belediyeleri de kapsayacak şekilde kentlerdeki altyapı yatırımlarını yönlendirecek altyapı ana planları hazırlanması ve altyapı proje ve yatırımlarında şebeke kayıplarını azaltabilecek ve arızaları tespit edecek bir bilgi sistemi kullanması gerekli görüldüğünden “Belediyelerde altyapı ana planları hazırlanacak, altyapı proje ve yatırımlarında SCADA sistemleri kullanılacaktır” eylemi belirlenmiştir.

5.1. Büyükşehir Belediyelerinde Altyapı Ana Planı Bulunma Oranı (%)

2011 yılında büyükşehir belediyelerinin sadece yarısında Altyapı Ana Planı bulunurken 2013 yılında bu oran %87’ye çıkmıştır. Ancak 2014 yılı anket sonuçlarında belediyelerin beyanına göre bu oran %56’ya gerilemiştir. Bu durumda Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile yeni büyükşehir olan belediyelerin altyapı ana planı bulunmamasının etken olduğu düşünülmektedir.

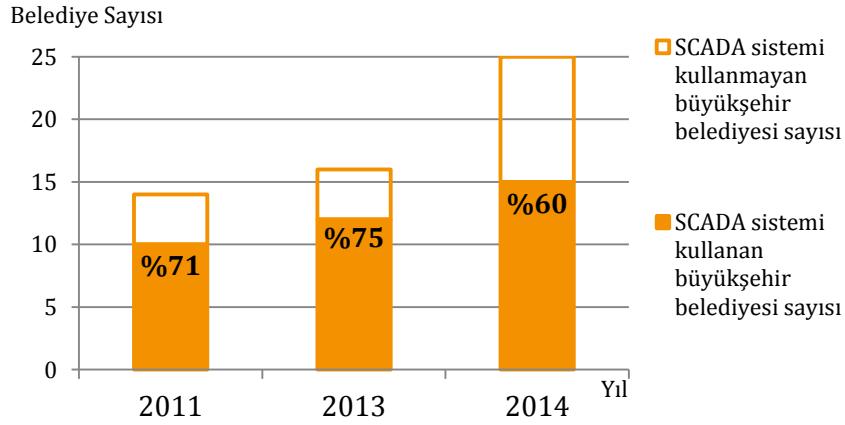
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

Altyapı Ana Planı Bulunan Büyükşehir Belediyeleri
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

5.2. Büyükşehir Belediyelerinde SCADA Sistemi Kullanılma Oranı (%)

SCADA sistemlerinin kullanımında 2013 yılında artış yaşanarak %75 seviyesine çıkmıştır. Ancak Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile yeni büyükşehir olan illerde bu sistem kullanımı düşük olduğundan 2014 yılında bu oran %60'lara gerilemiştir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

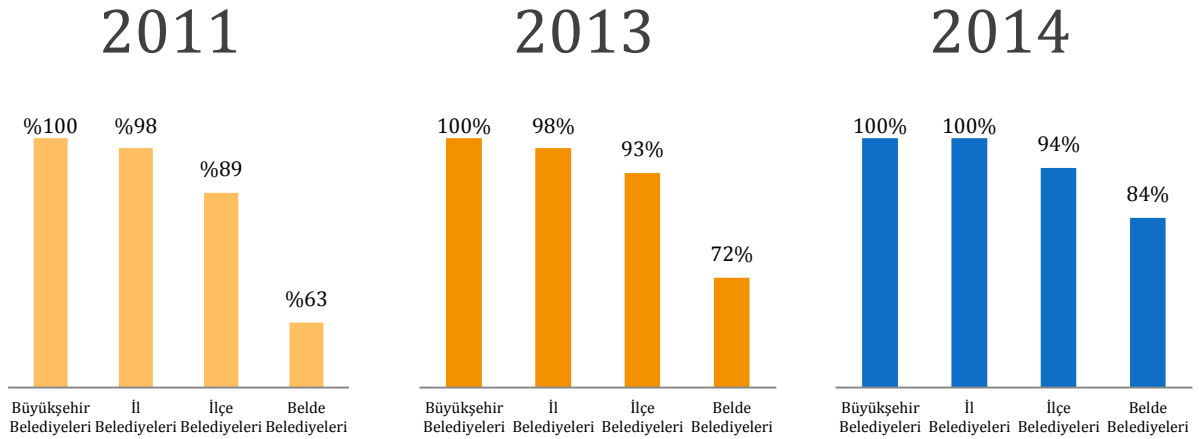
SCADA Sistemi Kullanan Büyükşehir Belediyeleri
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

5.3. Belediye Türlerine Göre Kanalizasyon Şebekesi Bulunma Oranı (%)

2014 yılında TÜİK tarafından yapılan Atıksu İstatistikleri Anketi sonuçlarına göre, 1396 belediyeden 1309'unda kanalizasyon şebekesi ile hizmet verildiği tespit edilmiştir.

2014 yılında kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusunun Türkiye nüfusu içindeki payı %84, toplam belediye nüfusu içindeki payı ise %90 olarak tespit edilmiştir. Atıksu arıtma tesisleri ile hizmet verilen belediye nüfusunun oranı ise Türkiye nüfusu içinde %64 toplam belediye nüfusu içinde %68 olarak belirlenmiştir. (TÜİK, 2014, Belediye Atıksu İstatistikleri)

KENTGES anketinde ise kanalizasyon şebekesi bulunma oranına bakıldığında 2014 itibarıyla büyükşehir ve il belediyelerinin tamamında, ilçe belediyelerinin tamamına yakınında hizmet verildiği, ancak belde belediyelerinde bu oranın önceki yıllara göre artış göstererek %84 olduğu görülmektedir.

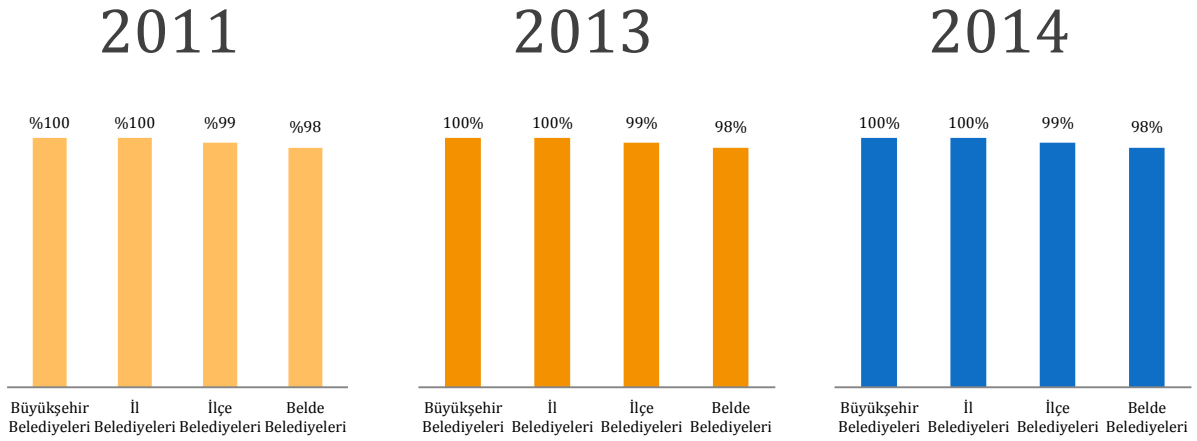

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

5.4. Belediye Türlerine Göre İçme Suyu Şebekesi Bulunma Oranı (%)

2014 yılı TÜİK Belediye Su İstatistikleri Anketi sonuçlarına göre belediyelerin %99'una içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilmiştir. 2012 yılında, içmesuyu şebekesi ile hizmet edilen belediye nüfusunun Türkiye nüfusu içindeki payı %91, toplam belediye nüfusu içindeki payı ise %97 olarak tespit edilmiştir.

KENTGES sonuçlarına göre de belediyelerin tamamına yakınında içme suyu şebekesi bulunduğu görülmektedir.

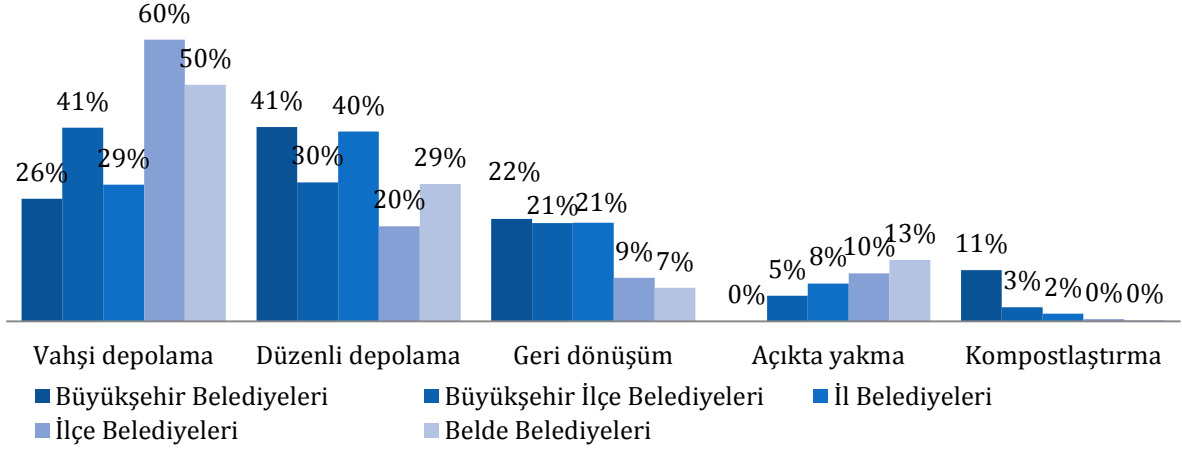
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

5.5. Belediye Türlerine Göre Atıkların Bertaraf ve/veya Geri Kazanım Yöntemleri Oranı (%)

2014 yılı TÜİK Belediye Atık İstatistiklerine göre belediyelerin %99'u atık hizmeti vermiştir. 2014 yılında atık hizmeti verilen belediye nüfusunun Türkiye nüfusu içindeki payı %91, toplam belediye nüfusu içindeki payı %97 olarak tespit edilmiştir.

Lisanslı veya geçici faaliyet belgeli tüm atık bertaraf ve geri kazanım tesisleri ile lisansı olmasa da belediyeler tarafından ya da belediyeler adına işletilen düzenli depolama, yakma ve kompost tesislerine TÜİK tarafından uygulanan "Atık Bertaraf ve Geri Kazanım Tesisleri Anketi" sonuçlarına göre; 2014 yılında 117 atık bertaraf tesisi ve 868 geri kazanım tesisi olmak üzere toplam 985 tesisin faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir.

KENTGES anketinde belediyelerin en çok kullandığı atık bertaraf yöntemi vahşi depolama ve düzenli depolamadır.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

KENTGES anket sonuçlarından da görüldüğü üzere düzenli depolamaya geçişte ülkemizde son yıllarda büyük bir ivme yaşanmıştır ancak AB ülkelerinde atık yönetiminde düzenli depolama yöntemi artık terk edilmiş ve hızla geri dönüşüme geçilmektedir.

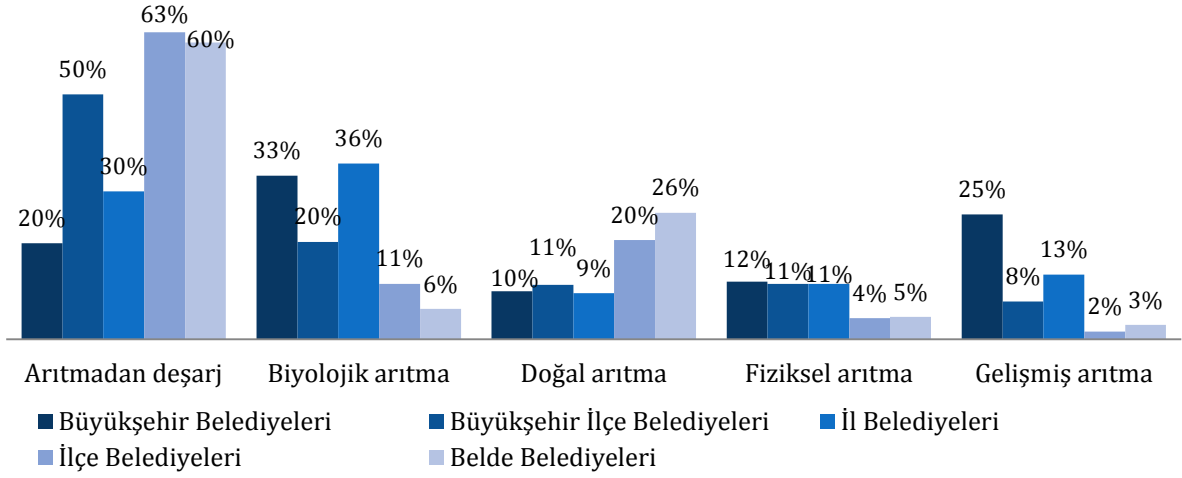
TÜİK Resmi İstatistik Programı kapsamında yapılan Belediye Atık İstatistikleri aşağıda yer almaktadır.

BELEDİYE ATIK GÖSTERGELERİ	2010	2012	2014
Toplam belediye sayısı	2.950	2.950	1.396
Toplam belediye nüfusu	61.571.332	63.743.047	72.505.107
Atık hizmeti verilen belediye sayısı	2.879	2.894	1.391
Atık hizmeti verilen belediye nüfusu	60.946.131	63.105.474	70.843.913
Atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfusa oranı (%)	%83	%83	%91
Büyükşehir belediyesi çöplüğü	1.828	1.107	2.226
Belediye çöplüğü	8.754	8.217	7.522
Başka belediye çöplüğü	419	448	187
Atık bertaraf yöntemleri ve miktarı (bin ton/yıl)			
Düzenli depolama sahalarına götürülen	13.747	15.484	17.807
Kompost tesisine götürülen	194	155	126
Açıkta yakarak	134	108	4
Dereye ve göle dökerek	44	33	16
Gömerek	34	94	7
Diğer	122	202	114

KAYNAK: TÜİK Belediye Atık İstatistikleri, 2014

5.6. Belediye Türlerine Göre Atıksu Arıtma Yöntemleri Oranı (%)

KENTGES anket sonuçlarına göre belediyelerde ağırlıklı arıtmadan deşarj yöntemi kullanılmaktadır. Belediyelerin atıksu arıtma tesislerinin yapılması ve işletilmesi konularında desteğe ihtiyaçlarının devam ettiği görülmektedir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

TÜİK Resmi İstatistik Programı kapsamında yapılan Belediye Atıksu İstatistikleri aşağıda yer almaktadır.

BELEDİYE ATIKSU GÖSTERGELERİ	2010	2012	2014	
Toplam belediye sayısı	2.950	2.950	1.396	
Toplam belediye nüfusu	61.571.332	63.743.047	72.505.107	
Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı	438	536	513	
Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusu	38.050.717	43.543.737	49.358.266	
Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı (%)	62	68	68	
Alıcı ortamlara göre şebekeden deşarj edilen atıksu miktarı (bin m ³ /yıl)	3.582.131	4.072.563	4.296.851	
Atıksu arıtma tesislerinde arıtılan atıksu miktarı (bin m ³ /yıl)	2.719.151	3.256.980	3.483.787	
Atıksu arıtma yöntemleri ve miktarı (bin m ³ /yıl)	Fiziksel	751.101	929.334	869.248
	Biyolojik	931.356	1.072.873	1.155.353
	Gelişmiş	1.031.616	1.245.977	1.450.494
	Doğal	5.079	8.795	8.692

KAYNAK: TÜİK Belediye Atıksu İstatistikleri, 2014

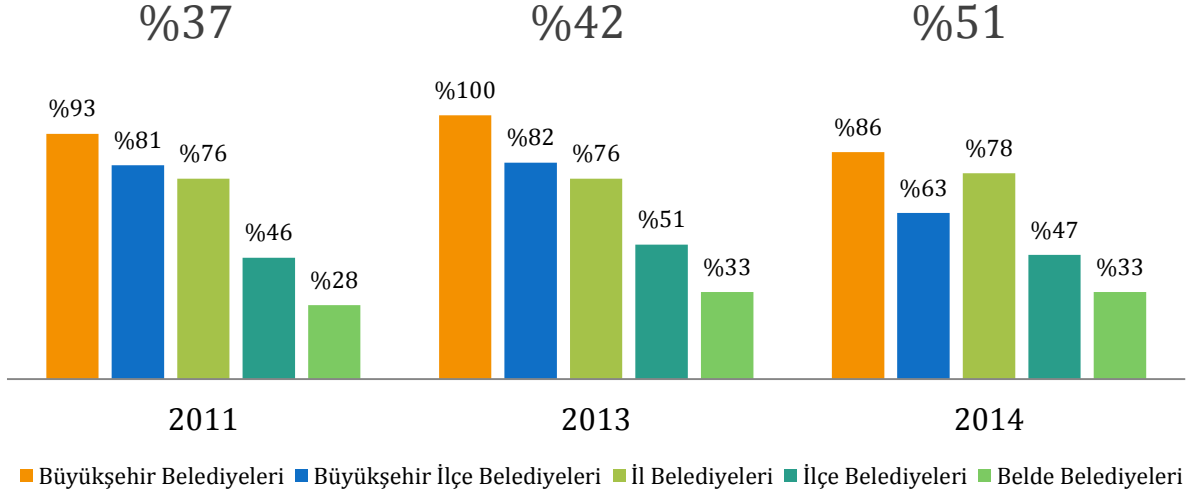
6. AFET VE YERLEŞME RİSKLERİ

6.1. Belediye Türlerine Göre İmar Planına Esas Olmak Üzere 1999 Yılından Sonra Yapılmış Jeolojik Etüt Veya Mikro Bölgeleme Etüdü Bulunma Oranı (%)

Ülkemizin, jeolojik, jeomorfolojik, meteorolojik ve sismolojik özellikleri nedeniyle, yüksek derecede doğal afet tehlike ve riski taşıdığı göz önüne alındığında ve 7269 sayılı Kanun gereğince; afet zararlarının azaltılması ve afete duyarlı bir planlama yapılmasına esas olmak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile Mahalli İdarelerin imar planları ve bunlara ait ilave ve/veya revizyon çalışmalarında, jeolojik etüt veya mikro bölgeleme etütlerini hazırlaması gerekmektedir.

Bu kapsamda 2013 yılında ankete katılan Büyükşehir belediyelerince jeolojik-jeoteknik etüt raporlarının bulunduğu görülmekte ancak Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile yeni büyükşehir olan illerde bu etütlerin yapılma oranı düşük olduğundan 2014 yılında bu oranın %86'ya

düştüğü görülmektedir. Diğer belediyelerde ise bu oranların düşük olduğu görülmektedir. Ancak Türkiye’de İmar Planına Esas Olmak Üzere 1999 Yılından Sonra Yapılmış Jeolojik Etüt Veya Mikro Bölgeleme Etüdü Bulunan belediyelerin oranı yıllar içinde artış göstererek 2014 yılında %51’e ulaşmıştır.

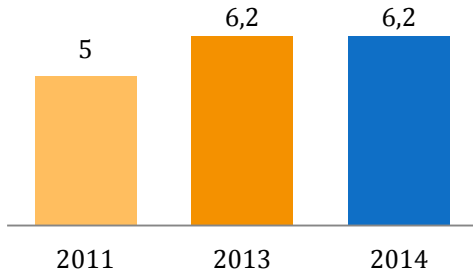
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

EKSEN 3 YAŞANABİLİR ÇEVRE VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA

7. ÇEVRE DUYARLI YEŞİL ŞEHİRLER

7.1. Büyükşehir Belediyelerinde Kişi Başına Düşen Aktif Yeşil Alan Miktarı (M²/Kişi)

2014 yılı Haziran ayında yayınlanan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nde kişi başına düşen sosyal, açık ve yeşil alan miktarı 10 m²/kişi olarak düzenlenmiştir. Sadece Büyükşehir Belediyelerine sorulan bu soru sonucunda ankete katılan büyükşehir belediyeleri arasında 2011 yılından 2013 yılına 5m²'den 6,2 m²'ye artış olduğu görülmektedir. 2014 yılında kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı tekrar 6,2 m² olarak bildirilmiştir.

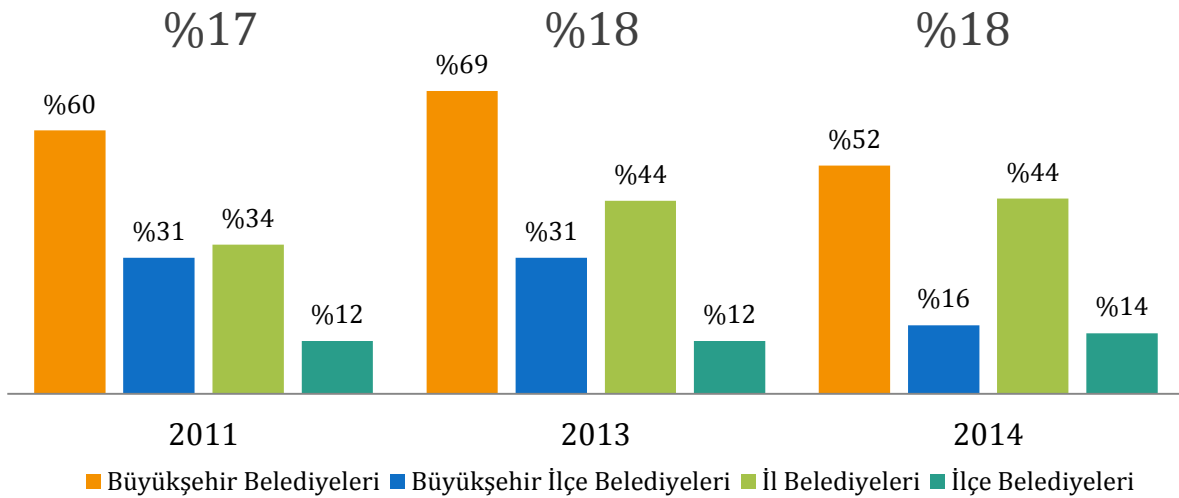

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

7.2. Belediye Tahsisli Kent Ormanı Bulunma Oranı (%)

Son yüzyıldaki hızlı kentleşme büyük kentlerin kurulmasına neden olurken, kent içi ve çevresindeki yeşil alanların da azalmasına neden olmuştur. Arazi kullanımındaki bu değişimin doğal bir sonucu da büyük kentlerde yaşayan nüfusun yeşil alanlardan beklediği fayda ve fonksiyonların çeşitlenmesi ve önem kazanmasıdır. Bu fonksiyonlardan biri olan kent ormanları özellikle son 50 yılda ortaya çıkmış ve giderek yaygınlaşmıştır.

Anket sonuçlarına göre 2014 yılında Türkiye'deki belediyelerin %18'i kent ormanlarına sahiptir. Büyükşehir belediyelerinin kent ormanına sahip olma oranının 2013 yılı verilerine göre %69'dan %52'ye düşmesinin sebebi Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile yeni büyükşehir olan belediyelerin kent ormanının bulunmamasıdır.

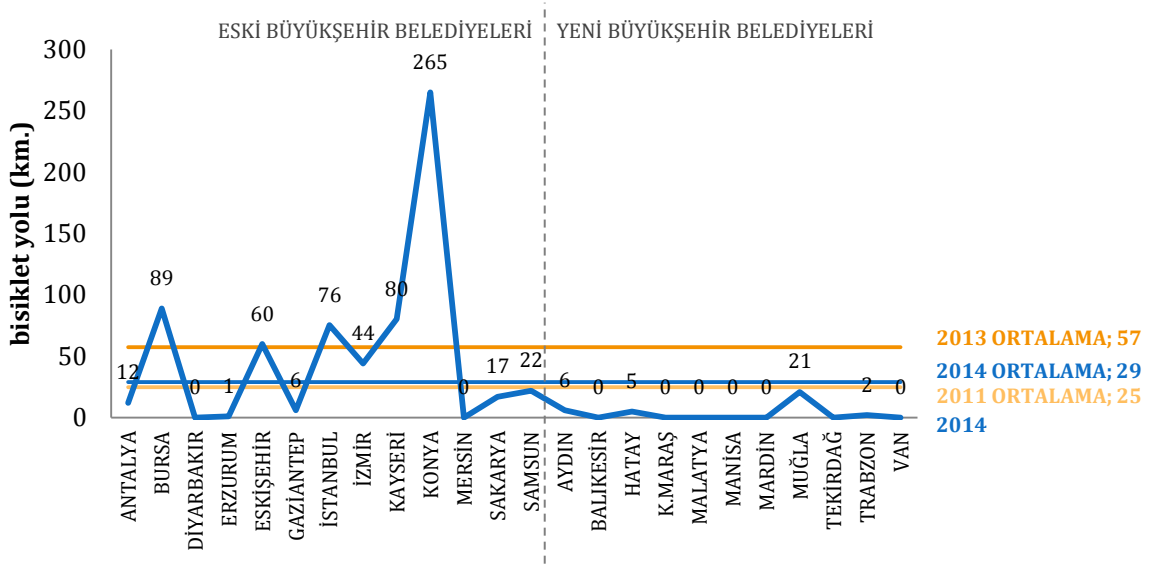
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

7.3. Büyükşehir Belediyelerinde Ortalama Bisiklet Yolu Uzunluğu (Km)

KENTGES'de sürdürülebilir ulaşım ve çevre dostu şehirler oluşturulması hedefine yönelik olarak yaya ve bisiklet yollarının geliştirilmesine yönelik eylemler bulunmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca 2012 yılında yayınlanan "Bisiklet Yolu Kılavuzu" ile bisiklet yolu projelerinin hazırlık ve işletim aşamalarında proje hazırlayıcılarına yardımcı olabilecek hususlar hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır. Bakanlığımız Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğüne "Bisiklet Yolu Projesi" kapsamında başvuru yapan belediyelere maddi yardım yapılmaktadır.

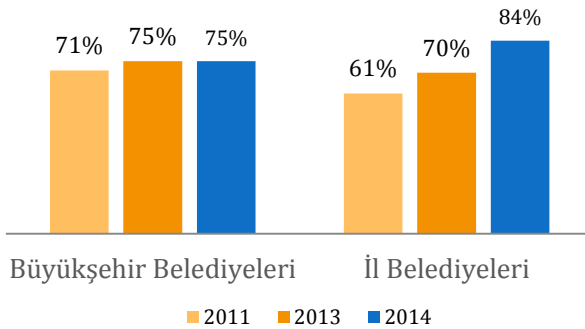
KENTGES anketi kapsamında Büyükşehir belediyelerine kentiçi bisiklet yolu uzunlukları sorulmuş olup, ankete katılan belediyeler arasında ortalama bisiklet yolu uzunluğu 2011 yılında 25 km iken 2013 yılında 57 km olmuştur. Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile değişen büyükşehir belediyelerinin 2014 yılı beyanına göre 29 km olarak belirlenmiştir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

7.4. Mekânsal Planlama Çalışmaları Kapsamında Yörenin Su Kaynak Potansiyelleri ve Kentsel Su İhtiyacının Tespitine Yönelik Çalışma Yapan Belediyelerin Oranı (%)

Doğal kaynaklardan biri olan suyun kullanılmasının iyi yönetilmesi gerekmektedir. 2014 yılı itibarıyla büyükşehir belediyelerinin %75'inde mekânsal planlama çalışmaları kapsamında yörenin su kaynak

potansiyelleri ve kentsel su ihtiyacının tespitine yönelik çalışma yapıldığı görülmüştür. İl belediyelerinde bu oran %84'e yükselmiştir. Yıllar içerisinde bu konuda çalışma yapan belediyelerin oranında artış olması olumlu bir gelişme olup belediyelerin bu konuya önem verdiğini göstermektedir.

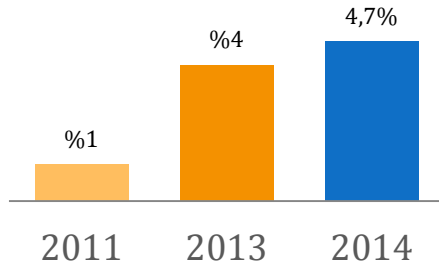
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

7.5. Büyükşehir Belediyelerinde Kentsel Enerji İhtiyacının Yenilenebilir Kaynaklardan Karşılama Oranı (%)

Yenilenebilir enerji kaynakları, çevre dostu ve üretilen birim enerji başına çok daha düşük CO₂ emisyon değerlerine sahiptirler. Türkiye’de yenilenebilir enerji arzı çoğunlukla hidrolik kaynaklar, rüzgâr, güneş, jeotermal ve biokütleden oluşmaktadır.

Dünyada tüketilen toplam enerjinin yaklaşık %8’i yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanmaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı verilerine göre 2009-2013 döneminde elektrik üretiminin kaynaklara göre dağılımına bakıldığında; yenilenebilir enerji (hid+rüz+jeo+diğer+atık) üretim oranının %19’dan %28’e yükseldiği görülmektedir. (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Mavi Kitap, 2014)

Brüt nihai enerji tüketiminde yenilenebilir kaynakların oranı 2012 yılında %10 olarak gerçekleşmiştir. (TÜİK, Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri, 2012-2013)

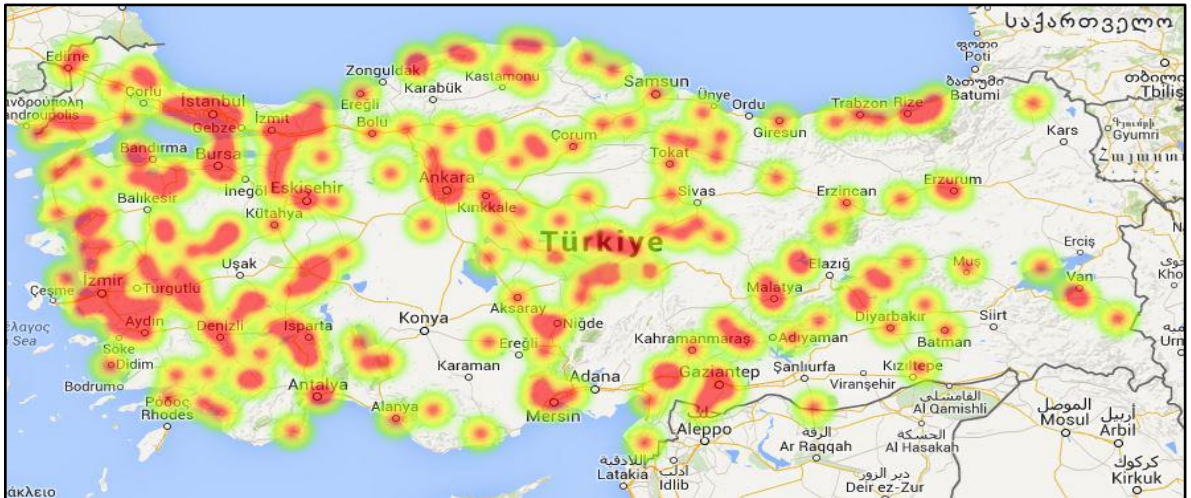
KENTGES anketine göre Büyükşehir Belediyelerinde kentsel enerji ihtiyacının yenilenebilir kaynaklardan karşılama oranı 2011 yılında ortalama %1, 2013 yılında %4 olarak bildirilmişken Türkiye genelindeki artışa paralel şekilde 2014 yılında %4,7 olarak bildirilmiştir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

7.6. Belediyenin Yenilenebilir Enerji Kaynakları Üzerine Araştırması Bulunma Oranı

KENTGES’de tüm belediyelere kentsel enerji taleplerinin mümkün olduğunca yenilenebilir enerji kaynakları ile karşılmasına yönelik araştırma, envanter ve projeksiyon çalışmaları yapılması önerilmektedir.

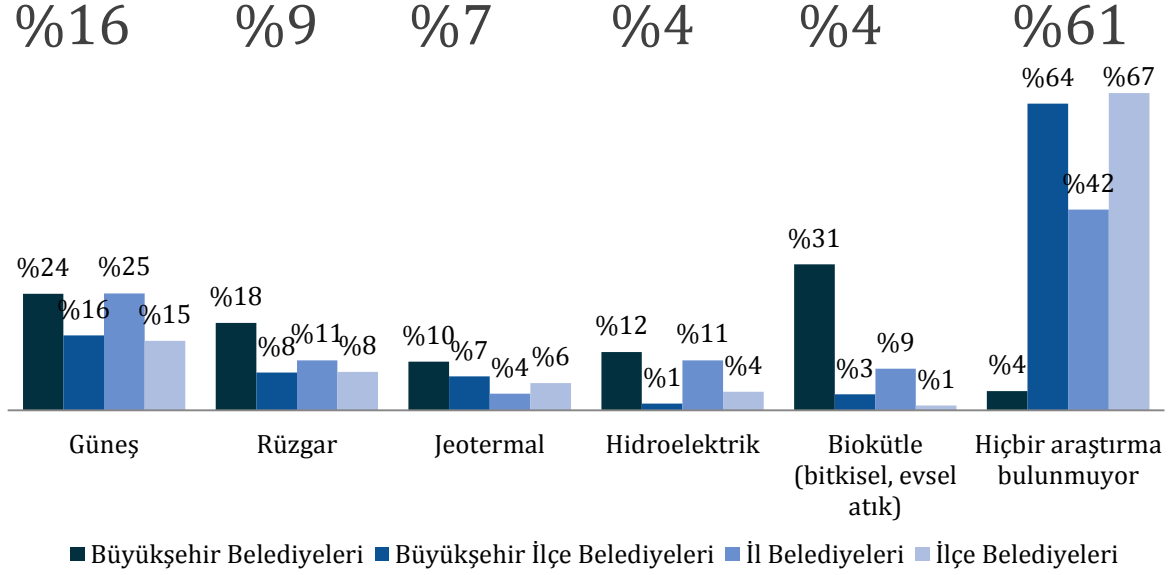
Anket sonuçlarına bakıldığında yenilenebilir kaynaklar üzerine araştırma yapan belediyelerin Ege ve Marmara Bölgelerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Üzerine Araştırması Bulunan Büyükşehir Belediyeleri Dağılımı

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

KENTGES anket sonuçlarına bakıldığında belediyelerce yenilenebilir enerji konusunda yapılan araştırmaların çoğunlukla güneş enerjisi üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın hazırladığı güneş, rüzgâr ve jeotermal enerji atlasları ile KENTGES anketine göre bu kaynaklar için araştırma yapan belediyelerin örtüştüğü görülmektedir.

Güneş Enerjisi Araştırması Yapan Belediyeler

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

Güneş Enerjisi Atlası

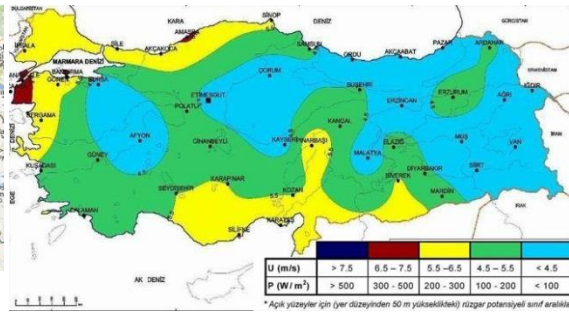
KAYNAK: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Rüzgâr Enerjisi Araştırması Yapan Belediyeler

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

Rüzgâr Enerjisi Atlası

Jeotermal Enerjisi Araştırması Yapan Belediyeler

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

Jeotermal Enerji Atlası

KAYNAK: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Hidroelektrik Araştırması Yapan Belediyeler

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

Hidroelektrik Enerjisi Potansiyeli Atlası

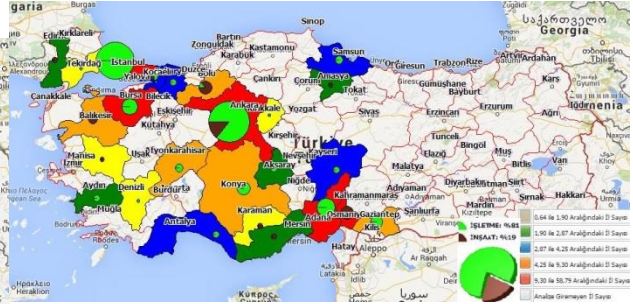
KAYNAK: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Biokütle Enerjisi Araştırması Yapan Belediyeler

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

Biokütle Enerjisi Atlası

KAYNAK: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

EKSEN 4 SOSYAL BÜTÜNLEŞME

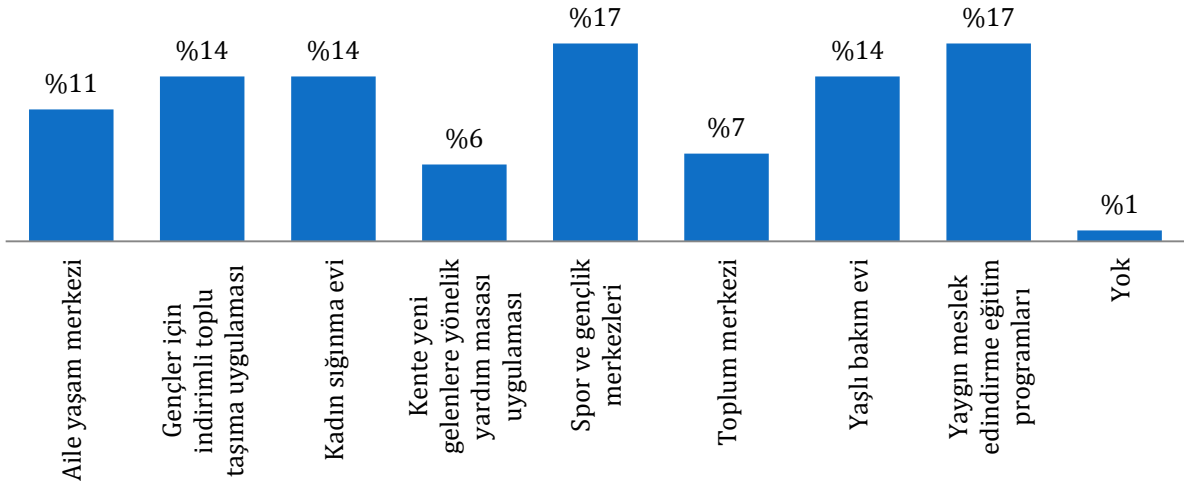
8. TOPLUMSAL DAYANIŞMA VE KENTSEL YOKSULLUK

8.1. Büyükşehir Belediyeleri Tarafından Açılan Aile Yaşam Merkezi, Spor ve Gençlik Merkezleri, Toplum Merkezi, Kadın Sığınma Evi, Yaygın Meslek Edindirme Eğitim Programları ve Kente Yeni Gelenlere Yönelik Yardım Masası Benzeri Uygulama Bulunma Durumu

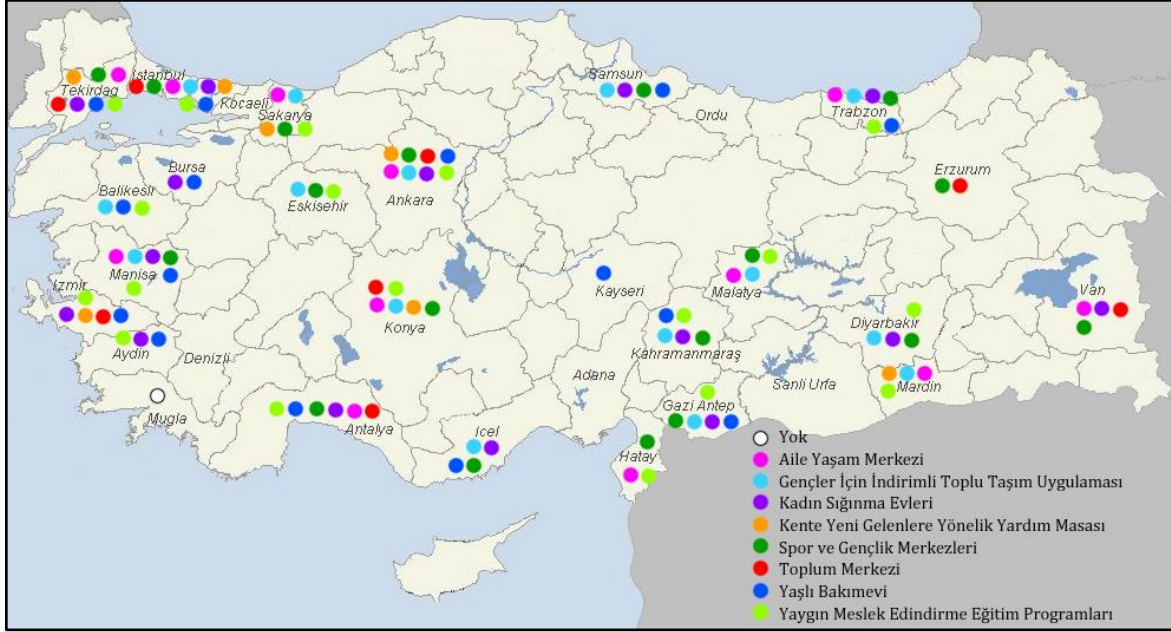
KENTGES kapsamında, kente yeni gelenlerin eğitimlerini ve bilinç düzeylerini artırarak kent yaşamına uyumlarını hızlandırmak, toplumsal ayrışmayı ve yalnızlaşmayı önlemek üzere kentlerde göç alan ve nüfusun yoğun olarak bulunduğu mahallelerde aile yaşam merkezleri, spor ve gençlik merkezleri ile toplum merkezlerinin kurulması, bu merkezler aracılığıyla mahalle sakinleri arasında iletişimin güçlendirilmesine ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik programlar düzenlenmesinde yarar görülmektedir. Bu amaçla belediyeler anketinde büyükşehir belediyelerinin toplumsal dayanışma hedefine katkıda bulunacak uygulamaları sorulmuştur.

2014 Belediyeler Anketine yanıt veren 25 büyükşehir belediyesi arasından en çok toplumsal dayanışma ve sosyal yardım amaçlı faaliyetler bulunan iller Ankara ve İstanbul olup onları sırasıyla Tekirdağ, Konya, Antalya, Manisa ve Trabzon takip etmektedir.

Soruya cevap veren 25 büyükşehir belediyesinin 18'inde yaygın meslek edindirme eğitim programları düzenlendiği bildirilmiştir. Büyük bir kısmında gençlik merkezi, kadın sığınma evi ve yaşlı bakım evi gibi uygulamalar da bulunmaktadır. Ancak, kente yeni gelenlere yönelik yardım masası uygulaması ve toplum merkezi bulunma oranı oldukça düşüktür.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

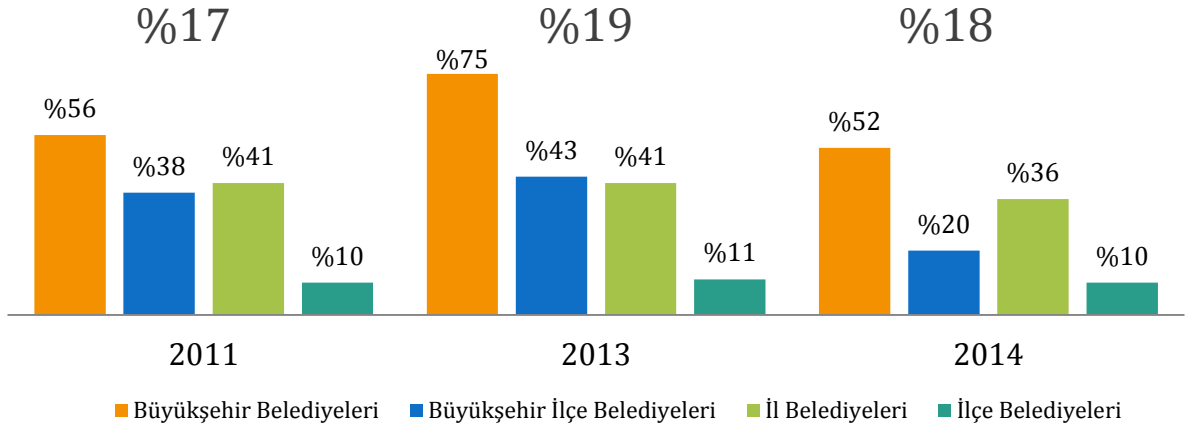
Toplumsal Dayanışma ve Sosyal Yardım Amaçlı Faaliyetleri Bulunan Büyükşehir Belediyelerinin Dağılımı
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

8.2. Belediye İle İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik Şubesi İle Yürütülen Ortak Bir Çalışma Bulunma Oranı (%)

Günümüz koşullarında kentler kalabalıklaştıkça, sosyal kontrolün azaldığı mekanlara dönüşmekte ve kentler güvenilmeyen, yaşam kalitesi düşük alanlar haline gelmektedir. Kentlerdeki bu değişim ile birlikte topluma ve kente karşı işlenen suçlar dikkati çeker hale gelmekte ve bu durum kentlerde güvenlik kavramının önem kazanmasına neden olmaktadır. KENTGES’de belediye zabıta birimleri ile polis teşkilatı ve ilgili diğer birimler arasında toplumsal güvenliği sağlamaya yönelik çalışmalar yapılması ile ilgili bir eylem yer almaktadır.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Asayiş Dairesi Başkanlığı bünyesinde, Toplum Destekli Polislik (TDP) Şube Müdürlüğü bulunmaktadır. TDP hizmetleri, Büyükşehir Belediyesi bulunan 15 ilde Şube Müdürlüğü düzeyinde, 66 ilde ise Büro Amirliği seviyesinde yürütülmektedir. Nüfusu otuz binden fazla olan 187 ilçede Büro Amirliği seviyesinde yürütülmektedir. Nüfusu otuz binden az olan 705 ilçede ise TDP hizmetleri, Polis Merkezleri bünyesinde görevlendirilen yeterli sayıda toplum destekli polis tarafından yürütülmektedir.

Belediyeler anketinde pek çok il ve ilçemizde bulunan TDP birimleri ile Belediye arasında ortak bir çalışma yürütülüp yürütülmediği sorusu belediyelerimize sorulmuştur. Ankete katılan belediyeler arasında bu oran 2011 yılından 2013 yılına artış göstermiş olmakla beraber 2014 yılında bir düşüş olmuştur. 2014 yılında ankete cevap veren 25 büyükşehir belediyesinin 13’ünde bu çalışma yürütülmektedir. Bu kapsamda Büyükşehir Belediyesi Kanununda yapılan değişiklik ile büyükşehir olan illerin bu konuda ilerleme kaydetmesi beklenmektedir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

İl/ilçe Emniyet Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik Şubesi İle Yürütülen Ortak Bir Çalışması Bulunan Belediyelerin Dağılımı

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

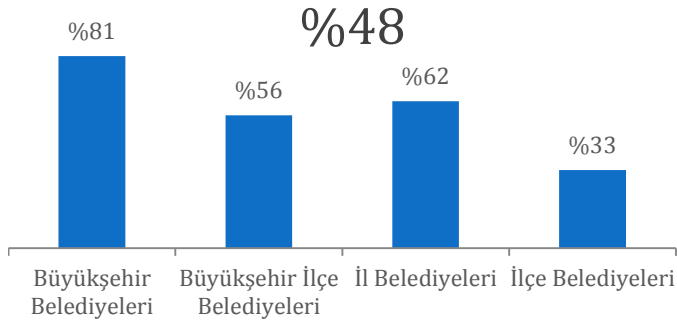
9. DEZAVANTAJLI GRUPLAR

9.1. Belediye Tarafından, Engelliler, Yaşlılar, Çocuklar, Gençler, Kadınlar gibi Farklı Toplum Kesimlerinin İhtiyaçları Dikkate Alınarak Tasarlanan Meydan, Sokak, Park gibi Kentsel Ortak Kullanım Alanları Düzenlenme Oranı (%)

KENTGES'de "dezavantajlı grupların kentsel hizmetlerden yararlanabilmesi için gerekli önlemler alınacaktır" hedefi kapsamında eylemler bulunmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Belediyelerce bu eylemlere ilişkin olarak çalışmalar yürütülmektedir.

Kentsel hizmet alanlarının planlama ve tasarımında dezavantajlı grupların gözetilmesi önemli bir husus olup, ülkemizde "Herkes için kent" yaklaşımı ile uluslararası çalışmalarla geliştirilen ilke ve esaslar dikkate alınarak tasarım standartları ve kılavuz geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

KENTGES'de, kamusal alanlar ile ulaştırma hizmetleri ve toplu taşıma araçlarının; nitelikli, güvenli ve dezavantajlı grupların kullanımına elverişli ve riskleri azaltacak biçimde planlanması ve tasarlanmasına yönelik ilke, standart ve ölçütlerin belirlenmesi ile rehber hazırlanması önerilmektedir.

2014 belediyeler anketinde belediyelere, farklı toplum kesimlerinin ihtiyaçları dikkate alınarak tasarlanan kentsel ortak kullanım alanı düzenlemeleri olup olmadığı sorulmuştur. Belediyelerin beyanına göre tüm belediyelerin %48'inde bu tür bir düzenleme olduğu bildirilmiştir. Bu oran büyükşehir belediyelerinde %81'e ulaşmıştır.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

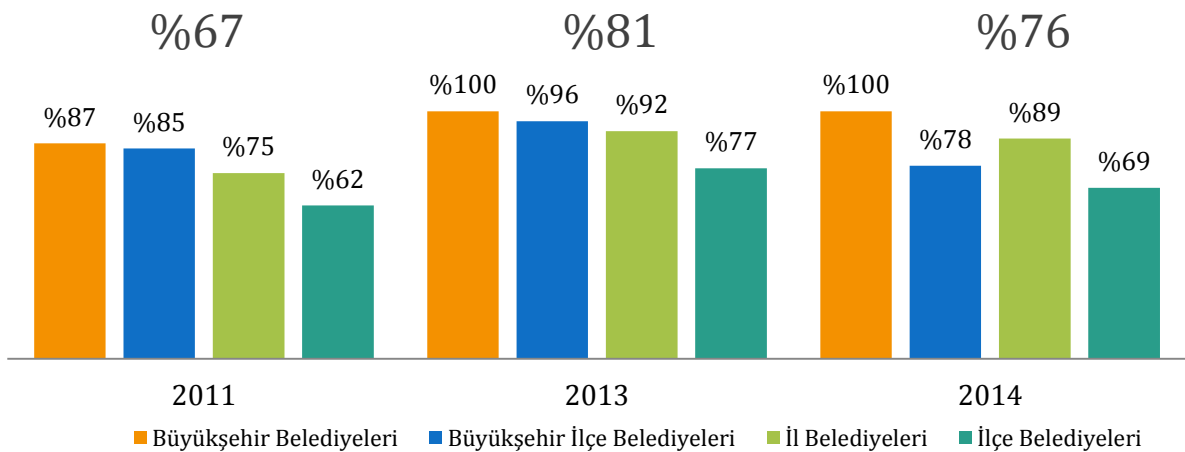
9.2. Engelliler İçin Kamusal Alanlarda (Kaldırımlar, Yaya Geçitleri, Belediye Ait Binalar, Meydanlar, Duraklar Gibi) Düzenleme Yapılma Oranı (%)

5378 sayılı kanun ile tüm kamusal alanların ve tüm toplu taşıma araçlarının engellilerin erişimine uygun hale getirilmesi zorunluluğu getirilmiş, aynı kanunda 2012 yılında yapılan değişiklik ile gerekli düzenlemeleri yapmayan belediye ve kamu kurum ve kuruluşları ile umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ve açık alanların malikleri ile toplu taşıma araçlarının sahiplerine illerde oluşturulacak komisyonların denetimi sonucu para cezası verilmesine ilişkin hükümler eklenmiştir.

Yüksek Planlama Kurulu'nun 25.10.2010 tarih ve 210/35 sayılı kararı ile kabul edilmiş, Ulaşılabilirlik Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2011) ve TS 9111 ile TS 12576 standardının revizyonu çalışmaları yürütülmüştür. 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmeliklerinde fiziksel çevrenin özürllüler için ulaşılabilir ve yaşanılabilir kılınması için hükümler bulunmaktadır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından "Ulaşılabilirlik" konulu 3 farklı başlıkta (Planlama Ölçütleri, Açık Alanlar ve Binalar) broşür çalışması yapılmıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından "Yerel Yönetimler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Teknik El Kitabı" yayınlanmıştır.

KENTGES anketinde kamusal alanlarda engellilere yönelik olarak düzenleme yapılıp yapılmadığına yönelik sorulara verilen olumlu cevapların 2011 yılından 2013 yılına artış gösterdiği görülmektedir. Bu artışta 5378 sayılı kanunda verilen ek sürenin tamamlanmış olmasının etkisi büyüktür. Bununla beraber bu düzenlemelerin standartlara uygun nitelikte olup olmadığı büyük önem taşımaktadır. 2014 yılı verileri incelendiğinde büyükşehir belediyeleri haricinde engelliler için bu düzenlemeleri yapan belediyelerin oranında bir düşüş olduğu görülmektedir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

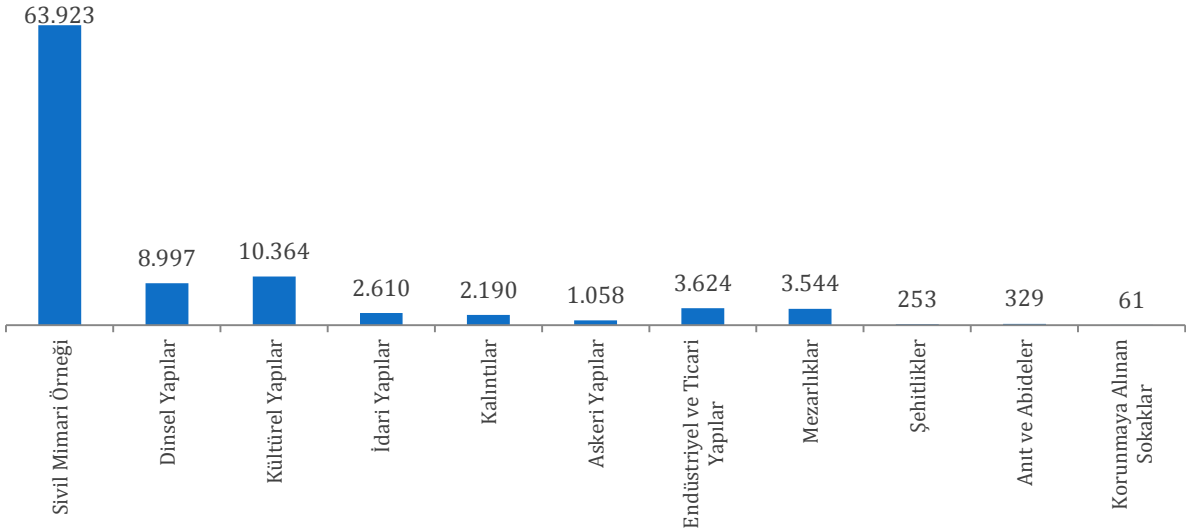
10. KENT KİMLİĞİ, KENTLİLİK BİLİNCİ VE KATILIM

10.1. Türkiye Geneli Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıkları

Kentsel siteler, mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte buldukları alanlardır.

Kentsel sit alanının bulunduğu çevre içinde korunmasında, geliştirilmesinde etkinlik taşıyan ve kentle bütünleşmesine olanak sağlayacak kararlara konu alanlar ise etkileşim geçiş sahası olarak tanımlanır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünce "Taşınmaz Ulusal Envanter Sistemi" (TUES) Projesi yürütülmektedir. Ülkemizdeki kültür varlıkları envanterinin yapılmasına yönelik bir yazılım elde edilmiş olup ülke genelinde 35 adet Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünce sisteme veri girişleri yapılmaktadır. Projenin 2015 yılı sonunda bitirilmesi hedeflenmektedir. Türkiye genelindeki korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları aşağıdaki gibidir.

KAYNAK: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Eylül 2013

10.2. Koruma, Uygulama ve Denetim Bürosu (KUDEB) Kurmuş Belediyeler

İl Özel İdareleri, Büyükşehir Belediyeleri ve Bakanlıkça izin verilen diğer belediyeler bünyesinde, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek, denetimlerini yapmak üzere koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmuştur. 30.03.2014 tarihinden itibaren 17 İl Özel İdaresi bünyesindeki KUDEB kapatılmıştır. Şuanda 33 adet belediyede KUDEB faaliyeti sürmektedir.

Aşağıdaki haritada KUDEB kurulmuş olan Belediyeler görülmektedir.

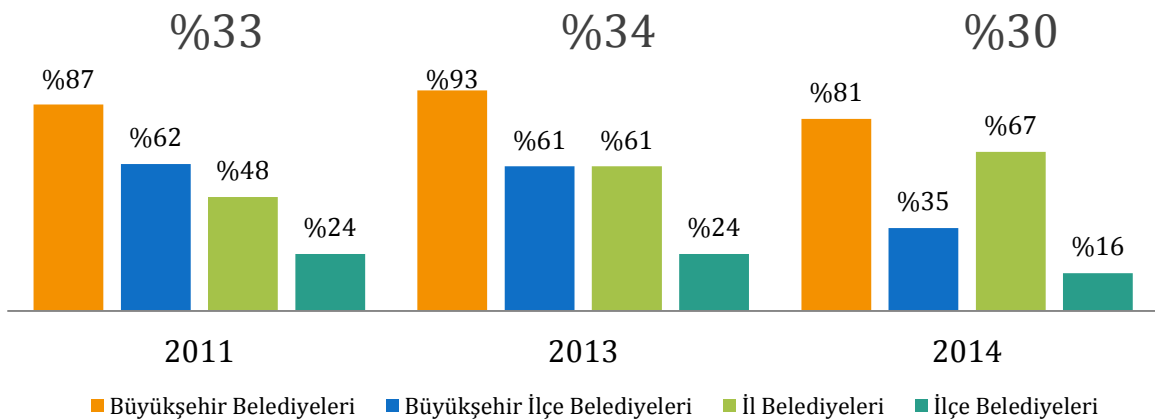

KAYNAK: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Aralık 2014

Adana Büyükşehir Belediyesi	Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi
Amasya Belediyesi	Giresun Belediyesi	Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Ankara Büyükşehir Belediyesi	İçel Tarsus Belediyesi	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Antakya Belediyesi	İstanbul Beşiktaş Belediyesi	Konya Büyükşehir Belediyesi
Antalya Alanya Belediyesi	İstanbul Beyoğlu Belediyesi	Kütahya Belediyesi
Antalya Büyükşehir Belediyesi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Mardin Büyükşehir Belediyesi
Aydın Didim Belediyesi	İstanbul Eyüp Belediyesi	Muğla Milas Belediyesi
Çanakkale Belediyesi	İstanbul Fatih Belediyesi	Muğla Büyükşehir Belediyesi
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	İstanbul Kadıköy Belediyesi	Sivas Belediyesi
Edirne Belediyesi	İstanbul Üsküdar Belediyesi	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	İzmir Konak Belediyesi	Şırnak Cizre Belediyesi

10.3. Belediye Tarafından Hazırlanmış ve Yayınlanmış Kent Rehberi Çalışması Bulunma Oranı

Kentin değerlerini ortaya koymaya, bunları genişletmeye ve tanıtmaya yönelik kent rehberlerinin daha çok büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri tarafından yerine getirildiği anlaşılmaktadır. İlçe ve belde belediyelerinde kent rehberleri yayımlanma oranları oldukça düşüktür.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

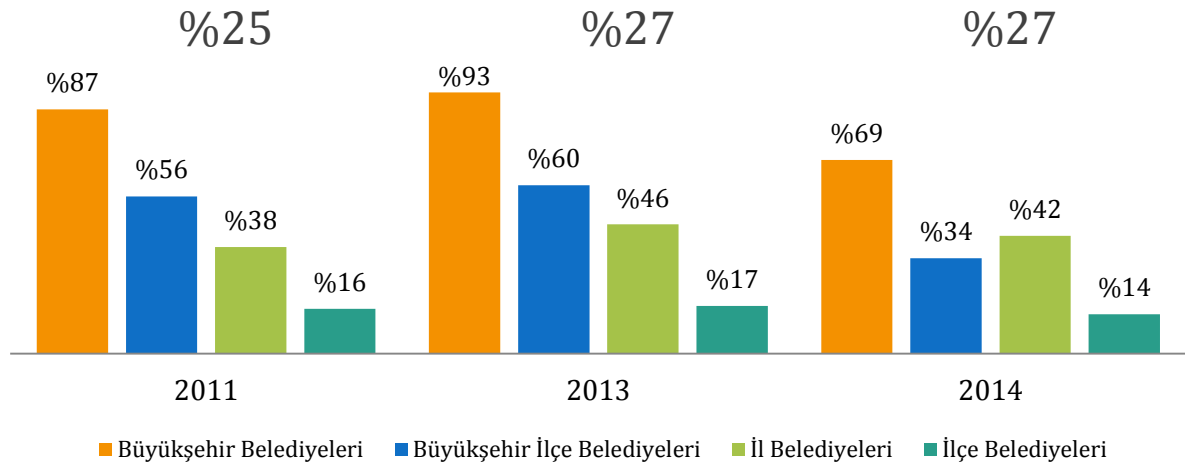
Kent rehberi hazırlayan belediyelerin coğrafi dağılımına bakıldığında daha çok turistik, kültürel ve tarihi değerleri bulunan belediyelerce hazırlandığı görülmektedir.

Kent Rehberi Çalışması Bulanan Belediyelerin Oranı
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

10.4. Belediye Tarafından Kent Kimliğine Yönelik Araştırma veya Proje Bulunma Oranı

Günümüz kentlerinin en çok gözden kaçan, oysa en önemli sorunlardan biri kentin kendine ait kimlik sorunudur. Kentsel kimlik konusu büyük küçük her kentin gelişim süreci boyunca kendini göstermekte, ancak doğru algılanıp yönlendirilmediği için net bir tanıma ulaşmamaktadır. Bu nedenle kentsel kimlik konusuna yönelik araştırma veya proje yapılması konusunda belediyelerin araştırma yapması KENTGES'de teşvik edilmektedir. Anket sonuçlarına göre Türkiye genelinde belediyelerin %27'sinde kent kimliğine yönelik araştırma bulunmaktadır. Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde bu konudaki çalışmaların düşük oranlarda gerçekleştirildiği görülmüştür.

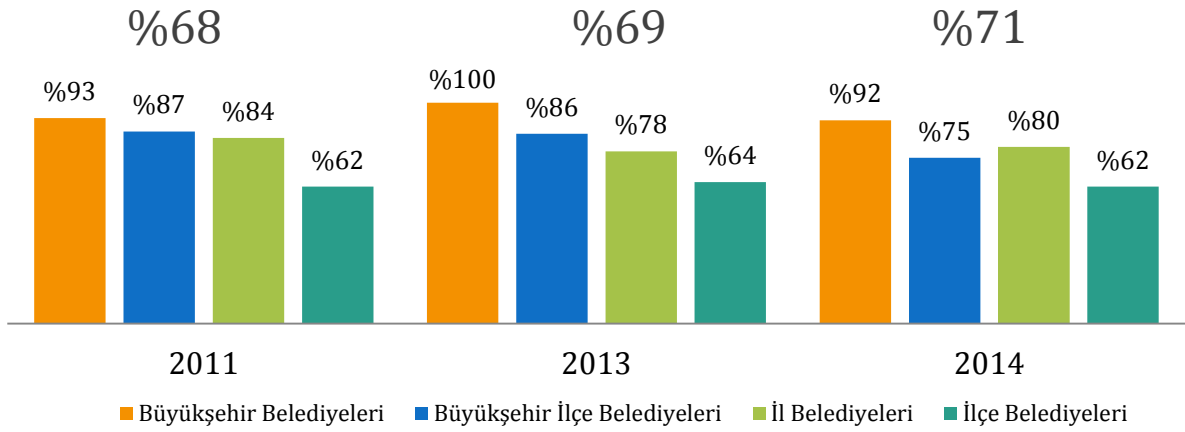
KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

10.5. Belediye Tarafından Fuar, Festival, Sergi ve Yarışma Gibi Sosyal ve Kültürel Etkinlikler Düzenlenme Oranı (%)

Kentlerin kimliklerinin korunması için, tarihi, kültürel doğal mirasa sahip çıkılmasının yanı sıra sosyo-kültürel etkinliklerin düzenlenmesi önem taşımaktadır. Bu tür etkinlikler toplumsal bütünleşmeyi ve kentin tanıtımını da sağlayacağı için ayrıca önemli görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından KENTGES kentlilik bilinci eylemi kapsamında yayınlanan Genelge ile çeşitli illerde kentlilik bilincinin oluşturulması ile ilgili ildeki kamu ve sivil toplum işbirliği ile sempozyum, fuar sergi çalışmaları yapılmış, okullara yönelik olarak ödev, araştırma, yarışma ve gezi faaliyetleri düzenlenmiş, öğrenciler arasında yaşadıkları kentin kültürel mirası konusunda veya benzer konularda resim, şiir ve kompozisyon alanında ödüllü yarışmalar organize edilmiştir.

Anket sonuçlarında kentlilik bilincini artırmak için belediyeler tarafından düzenlenen fuar, festival, sergi ve yarışma gibi sosyal ve kültürel etkinliklerin büyükşehir belediyelerinin tamamına yakınında düzenlendiği görülmektedir.

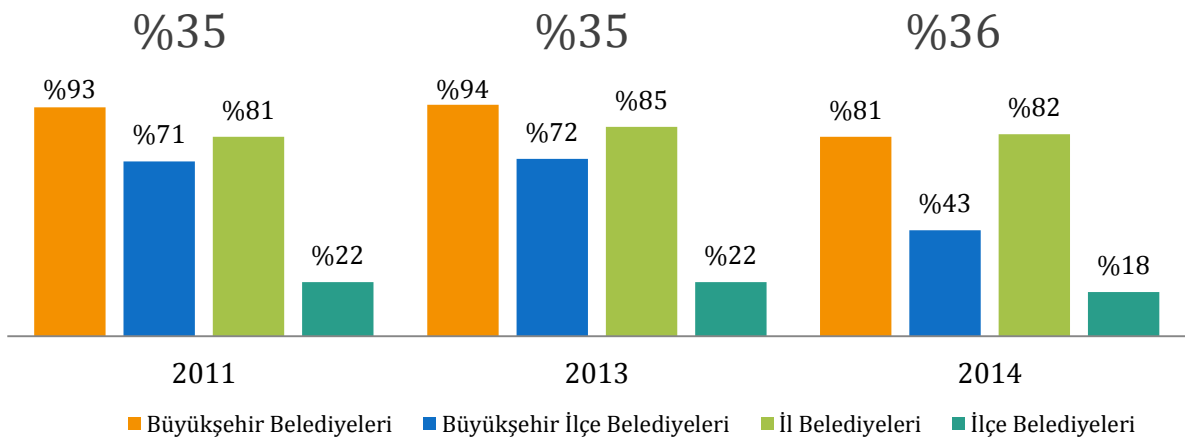

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

10.6. Kent Konseyi Bulunma Oranı

Kentte yaşayanların, kente ilişkin kararlarda söz hakkına sahip olması kentlilik bilincinin en önemli unsurudur. Mevcut sistemimizde bu unsur Kent Konseyleri aracılığı ile sağlanmaktadır. Belediye Kanunu'nun 76. maddesi belediyelerde kent konseyinin kurulmasını öngörür.

Anket sonuçlarına bakıldığında 2014 yılında Türkiye genelinde belediyelerin %36'sında kent konseyi bulunmaktadır. Ayrıca büyükşehir ve il belediyelerinde kent konseylerinin büyük oranda bulunduğu belirlenmiştir.

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2011, 2013, 2014

Kent Konseyi Bulunan Belediyelerin Oranı

KAYNAK: KENTGES Belediyeler Anketi, 2014

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Belediyelerce yüksek oranlarda katılım sağlanan 2014 KENTGES Belediyeler Anketi, 2011 ve 2013 yılında yapılan Belediyeler Anketi ile karşılaştırma olanağı sunduğundan ve 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile yerel yönetimler sisteminde yapılan değişiklikler öncesi ve sonrasındaki durumun da ortaya konulması açısından önemli sonuçlar içermektedir.

Genel olarak bakıldığında 2011 yılından 2013 yılına kadar geçen 2 yıllık sürede belediyelerin kabul edilebilir oranlarda gelişme kaydettikleri söylenebilmektedir. Bu gelişmenin bir kısmı, engellilerle ilgili düzenlemelerde olduğu gibi yasal yükümlülüklerden kaynaklanırken, diğer kısmı da, bisiklet kullanımına yönelik uygulamalarda olduğu gibi artan bilinçlenmenin sonucu olarak yorumlanabilmektedir. Ancak 2014 verilerine bakıldığında tüm belediye türlerinde ortalama değerlerin düştüğü görülmektedir. Bu sonuçlar, 6360 sayılı Yasa ile yeni kurulan büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir ilçe belediyelerinin idari ve teknik kapasite açısından yeterli düzeyde olmadıklarını göstermektedir.

Belediye türleri arasında genel bir karşılaştırma yapıldığında büyükşehir belediyeleri ile diğer belediyeler arasında gerek idari gerekse teknik kapasite açısından büyük bir uçurumun olduğu görülmektedir. Bütçe ve personel olanaklarının dışında, diğer belediyelere oranla büyükşehir belediyelerinin uygulama kapasitesinin önemli oranda yüksek olduğu görülmektedir.

Anketin geneline bakıldığında büyükşehirliere bağlı ilçe belediyeleri ve il belediyeleri arasında, gerek teknik ve idari kapasite, gerek yılları itibariyle kaydettikleri gelişme oranları ve gerekse yapılan uygulamalar açısından benzerlikler olduğu görülmektedir.

İlçe belediyelerine bakıldığında ise, gelişme yönünde bir çaba olduğu görülmekle birlikte, ilçelerin temel idari ve planlama birimi olarak kabul edilmesi ve buna göre güçlendirilmeleri, kentsel hizmetlerin daha verimli sunulması açısından önemli görülmektedir. 6360 sayılı Yasa ile sayıları 749’dan 400’e düşürülen ilçelerin kapasitelerinin artırılması amacıyla, başta KENTGES’te yer alan eylemlerin yerine getirilmesi olmak üzere etkin bir programın hazırlanması ve yürütülmesi gerektiği açıktır.

Belde belediyelerinin ise genel olarak verilen kamusal hizmetler ve idari kapasite açısından yetersiz oldukları görülmektedir. 1977 adet belde belediyesinin 6360 sayılı Yasa ile 396 adede inmesi olumlu bir adım gibi görülmekle birlikte tüzel kişiliklerini koruyan belediyelerin kapasitelerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anket sonuçlarından da görüldüğü üzere büyükşehir belediyelerinin %60’ında envanter ve istatistik üretme konusunda faaliyet gösteren bir birim bulunduğu görülmektedir. Tüm belediyelerde envanter, bina sayısı, verilen ruhsat sayısı, yol uzunlukları ve alan büyüklükleri gibi konularda veri üretimi ve istatistik çalışmalarını koordine etmek üzere istatistik bürolarının kurulması ve kent bilgi sistemlerinin veri üretme konusunda etkin hale getirilmesi önemli görülmektedir.

EK- ANKET SORULARI

TEKNİK VE MALİ KAPASİTE			
SORULAR	AÇIKLAMA	SEÇENEKLER	ROL
Belediyenin yıllık bütçesi ne kadardır? (401)		1 milyon- 30 milyar TL	Tüm Belediyeler
Yıllık Belediye bütçesinin personel giderine harcanan kısmı ne kadardır? (421)		100.000 -5 milyar TL	Tüm belediyeler
Belediye bütçesinin ne kadarı hizmet alımı için harcanmaktadır? (402)		100.000 -5 milyar TL	Tüm belediyeler
Belediyede çalışan kadrolu, sözleşmeli veya işçi statüsündeki teknik ve uzman personel sayılarını giriniz. (223)	Lütfen Aşağıda belirtilen mesleklerden Belediyenizde istihdam edilenlerin sayısını giriniz. (İştiraklerde istihdam edilen teknik elemanlar hariç tutulacaktır)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Şehir Plancısı, ○ Mimar, ○ İnşaat Mühendisi, ○ Harita Mühendisi, ○ Makine Mühendisi, ○ Jeoloji-Jeofizik Mühendisi, ○ Harita Teknikeri, ○ İnşaat Teknikeri, ○ Sosyolog, ○ Ekonomist, ○ İstatistikçi 	Tüm belediyeler
Hizmet alımı yöntemiyle istihdam edilen teknik ve uzman personel sayısı kaçtır? (422)	-	Adet	Tüm belediyeler
Belediyeniz bünyesinde kırsal alanlara ilişkin çalışmalar yürüten bir birim var mıdır? (424)	6360 sayılı yasa ile tüzel kişiliğini kaybederek mahalleye dönüşen köylere ilişkin faaliyetler yürüten bir birim bulunup bulunmadığı sorulmaktadır.	Evet/Hayır	Büyükşehir Belediyeleri
Belediyeniz bünyesinde veri toplama ve istatistik üretme konusunda çalışmalar yürüten bir birim var mıdır? (423)	-	Evet/Hayır	Büyükşehir Belediyeleri

EKSEN 1 MEKÂNSAL PLANLAMA / MEKÂNSAL PLANLAMA			
SORULAR	AÇIKLAMA	SEÇENEKLER	ROL
<i>Kullanımda olan kent bilgi sisteminiz var mı? (226)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>İl sınırlarını kapsayan Çevre Düzeni Planı çalışmanız var mı? (425)</i>	<i>Birden fazla ili kapsayan Çevre Düzeni Planı değil sadece Belediyenizin bulunduğu il sınırı içerisinde hazırlanan Çevre Düzeni Planı çalışması olup olmadığı sorulmaktadır. Lütfen tek bir seçenek seçiniz.</i>	<i>Var ve onaylı, Hazırlanıyor Yok</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
<i>Onaylı uygulama imar planınız var mı? (437)</i>	<i>1/1000 ölçekli olarak onaylanan Uygulama İmar Planı veya en son kapsamlı revizyon planı sorulmaktadır.</i>	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri Hariç</i>
<i>Varsa Uygulama İmar Planı onay tarihini giriniz. (438)</i>	<i>1/1000 ölçekli olarak onaylanan uygulama imar planlarına tarih veya en son kapsamlı revizyon tarihi girilecektir.</i>	<i>Onay Tarihi</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri Hariç</i>
<i>Son 5 yıl içerisinde yapılan uygulama imar plan değişikliği sayısını giriniz. (426)</i>	-	<i>Değişiklik sayısı</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri Hariç</i>
<i>Nazım İmar Planınız var mı? (461)</i>	<i>1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki ölçeklerde hazırlanmış onaylı Nazım İmar Planı bulunup bulunmadığı sorulmaktadır.</i>	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri Hariç</i>
<i>Belediyenin aktif olarak yürütmekte olduğu 5 yıllık imar programı var mı? (216)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Tüm Belediyeler</i>
<i>Belediyenin imar uygulamaları kapsamında uyguladığı yöntem ve kurallar hangileridir? (219)</i>	<i>Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.</i>	<i>İmar Kanunu 15. ve 16. Maddeler İmar Kanunu 18. madde Kamulaştırma</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri Hariç</i>

EKSEN 2 KENTSEL DÖNÜŞÜM VE MEKÂN KALİTESİ / DÖNÜŞÜM, ARSA VE KONUT			
SORULAR	AÇIKLAMA	SEÇENEKLER	ROL
Belediyenin yürüttüğü dönüşüm veya toplu konut projesi var mı? (441)	<i>TOKİ uygulamaları bu sorunun kapsamı dışındadır</i>	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>Belediyeniz bünyesinde sürdürülen kentsel dönüşüm projeleri hangi Kanunlar kapsamında yürütülmektedir? (442)</i>	<i>Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun • 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun • 5393 sayılı Belediye Kanunu 	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>Toplu konut veya dönüşüm projesi ile birlikte sosyal donatı alanları tamamlandı mı? (443)</i>	<i>Her mahallede/semtte bir temel eğitim, bir aile sağlık merkezi, bir muhtarlık, bir toplum merkezi ve temel ticaret birimleri gibi.</i>	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>Dönüşüm projeleri için projeden etkilenen ya da etkileyen tüm tarafları içeren bir katılım mekanizması (komisyon vb.) kuruldu mu? (444)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>Toplu konut veya dönüşüm projesinin kent bütününe olan etkileri analiz edilerek İmar Planlarında gerekli düzenlemeler yapıldı mı? (445)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
Belediyenin ulaşım ana planı var mı? (221)	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
Belediyenin planla ayrılmış ve uygulamaya alınmış lojistik merkezi (ana dağıtım merkezi vb.) var mı? (235)	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
Toplam kent içi yolculukların içerisinde toplu taşımanın payını yüzde olarak giriniz. (222)	<i>Belediye ve Halk otobüsleri ile kentiçi ulaşımında kullanılan minibüs/dolmuşlar, Banliyö trenleri, metro, hafif metro, tramvaylar, kentiçi ulaşımında kullanılan şehir hatları deniz otobüsü vs.</i>	%	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
Ev-iş ortalama yolculuk süresini dakika cinsinden giriniz. (228)	-	<i>Yolculuk süresi (dk)</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
Kent içi raylı toplu taşıma sistemi var mı? (230)	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
<i>Belediye sınırları içerisinde toplam raylı sistem uzunluğunu giriniz. (231)</i>	-	<i>Uzunluk (km)</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
Belediyenin biyogaz, doğalgaz ve elektrikle çalışan toplu taşıma aracı var mı? (232)	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>

Belediyenin kullandığı akıllı ulaşım sistemleri nelerdir? (427)	Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mobil ve Web Trafik Bilgisi Uygulamaları ○ Güzergâh Planlama Sistemi ○ Akıllı Duraklar ○ Toplu taşımada elektronik kartla ödeme sistemleri ○ Trafik Kameraları ○ Trafik Kural İhlali Tespit Sistemi (Trafik kameraları vasıtasıyla kırmızı ışık ihlali vs. tespiti yapılması) ○ Trafik Yoğunluk Haritası ○ Yok 	Büyükşehir Belediyeleri
Belediye tarafından kent merkezi trafik uygulamaları için alınan özel önlemler nelerdir? (428)	Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Yol boyu paralı park ○ Kaldırma park yapılmasının engellenmesi ○ Çok katlı otopark ○ Kent merkezine özel oto ile giriş sınırlandırma ○ Yok 	Büyükşehir Belediyeleri
Engellilere yönelik donanımlı toplu taşıma aracı sayısı kaçtır? (262)		Adet	Büyükşehir Belediyeleri
Belediyenin altyapı ana planı var mı? (236)		Evet/Hayır	Büyükşehir Belediyeleri
SCADA sistemi kullanılıyor mu? (237)	SCADA: Özellikle altyapı uygulamalarında kullanılan CBS tabanlı bir sistemdir.	Evet/Hayır	Büyükşehir Belediyeleri
Belediyenin kanalizasyon şebekesi var mı? (239)	Fosseptik çukurları ve toplama sistemi değil, pis su şebekesi kastedilmektedir.	Evet/Hayır	Tüm Belediyeler
Belediyenin içme suyu şebekesi var mı? (240)	-	Evet/Hayır	Tüm Belediyeler
Belediyeye ait atıklar hangi yöntemlerle bertaraf edilmekte ve/veya geri kazanımı sağlanmaktadır? (429)	Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Vahşi depolama ○ Düzenli depolama ○ Yakma ○ Kompostlaştırma ○ Geri dönüşüm 	Tüm Belediyeler
Belediyeye ait atık sular hangi yöntemlerle bertaraf edilmektedir? (430)	Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Arıtmadan deşarj ○ Doğal arıtma ○ Fiziksel arıtma ○ Biyolojik arıtma ○ Gelişmiş arıtma 	Tüm Belediyeler
Belediyenin imar planına esas olmak üzere 1999 yılından sonra yapılmış jeolojik etüt veya mikrobölgeleme etüdü var mı? (255)	-	Evet/Hayır	Tüm Belediyeler

EKSEN 3 YAŞANABİLİR ÇEVRE VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA / ÇEVRE DUYARLI YEŞİL ŞEHİRLER			
SORULAR	AÇIKLAMA	SEÇENEKLER	ROL
<i>Mevcut açık ve yeşil alan miktarını giriniz. (431)</i>	Gerçekleşmiş mevcut açık ve yeşil alan (kamusal çocuk bahçesi, park, botanik parkı, hayvanat bahçesi, mesire yeri, rekreasyon) miktarı m ² cinsinden yazılacaktır.	<i>m²</i>	<i>Tüm Belediyeler</i>
<i>Belediye sınırları içerisinde özel olarak ayrılmış ve düzenlenmiş bisiklet yolu uzunluğunu giriniz. (225)</i>	Park ve yeşil alanlardaki bisiklet yolları sayılmamaktadır. Özel bisiklet yolu (işaretleme, sınır belirleme, vs) ve sinyalizasyon gibi önlem alınmış ve kent içi ulaşımında kullanılan bisiklet yolları hesaplanacaktır.	<i>Yol uzunluğu (km)</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
<i>Belediye sınırları içerisinde yaya bölgesi uygulaması var mı? (229)</i>	Yerleşme merkezinde, çevresinde veya kıyı bölgelerinde önceden taşıt trafiğine açık olup da sonradan yaya bölgesi olarak belirlenen, taşıt yasağı getirilen ve sadece yaya dolaşımına ayrılan alanlar olarak anlaşılmalıdır.	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>Belediyeye tahsisli kent ormanı var mı? (220)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>Belediye tarafından yörenin su kaynak potansiyelleri ve kentsel su ihtiyacının tespitine yönelik bir çalışma yapıldı mı? (247)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>Belediye kentsel enerji ihtiyacının ne kadarı yenilenebilir kaynaklardan karşılanmaktadır? (249)</i>	<i>Yüzde olarak giriniz.</i>	<i>%</i>	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
<i>Belediyenin yenilenebilir enerji kaynakları üzerine araştırmaları nelerdir? (432)</i>	-	<ul style="list-style-type: none"> ○ Güneş ○ Rüzgâr ○ Jeotermal ○ Hidroelektrik ○ Biyokütle (bitkisel, evsel atık) ○ Hiçbir araştırma yok 	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>

EKSEN 4 SOSYAL BÜTÜNLEŞME / TOPLUMSAL DAYANIŞMA			
SORULAR	AÇIKLAMA	SEÇENEKLER	ROL
<i>Belediye tarafından gerçekleştirilen toplumsal dayanışma ve sosyal yardım amaçlı faaliyetler nelerdir? (433)</i>	-	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Aile yaşam merkezi</i> ○ <i>Spor ve gençlik merkezleri</i> ○ <i>Toplum merkezi</i> ○ <i>Kadın sığınma evi</i> ○ <i>Yaygın meslek edindirme eğitim programları</i> ○ <i>Kente yeni gelenlere yönelik yardım masası uygulaması</i> ○ <i>Yaşlı bakım evi</i> ○ <i>Gençler için indirimli toplu taşıma uygulaması</i> ○ <i>Yok</i> 	<i>Büyükşehir Belediyeleri</i>
<i>Belediye ile İl/ilçe Emniyet Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik Şubesi ile yürütülen ortak bir çalışma var mı? (273)</i>		<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>Belediye tarafından, engelliler, yaşlılar, çocuklar, gençler, kadınlar gibi farklı toplum kesimlerinin ihtiyaçları dikkate alınarak tasarlanan meydan, sokak, park gibi kentsel ortak kullanım alanları var mıdır? (434)</i>	<i>Örnek: yaşlılar için sessiz alanlar, gençler için kaykay alanları, kadınlar için güvenli aydınlatılmış kent merkezleri, evcil hayvan besleyenler için özel parklar vb.</i>	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>Engelliler için kamusal alanlarda (kaldırımlar, yaya geçitleri, yaya yolları, belediyeye ait binalar, meydanlar, duraklar gibi) yapılmış bir düzenleme var mıdır? (261)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Tüm Belediyeler</i>
<i>Belediye tarafından hazırlanmış ve yayımlanmış kent rehberi çalışması var mı? (263)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>
<i>08/09/2013 tarihinden sonra hazırlanmış yöre özelliklerini dikkate alan imar yönetmeliği çalışmanız var mı? (435)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Tüm Belediyeler</i>
<i>Belediye tarafından kent kimliğine yönelik araştırma veya proje yapıldı mı? (267)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Tüm Belediyeler</i>
<i>Belediye tarafından düzenli olarak fuar, festival, sergi ve yarışma gibi sosyal ve kültürel etkinlikler gerçekleştiriliyor mu? (268)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Tüm Belediyeler</i>
<i>Kent Konseyi var mı? (224)</i>	-	<i>Evet/Hayır</i>	<i>Belde Belediyeleri Hariç</i>

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü
KENTGES İzleme Birimi

2179. Sokak No:5 Söğütözü Çankaya /ANKARA

Tel 312 410 2311

Faks 312 284 7489

<http://www.kentges.gov.tr>

<http://www.csb.gov.tr>

Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve
Eylem Planı

2010-2023
